

Alūksnes novada vidusskolas Karjeras izglītības programma 1. -12. klasei

Programmu izstrādāja: Dace Alksne
Alūksnes novada vidusskolas pedagogs karjeras konsultants

Programmu izvērtēja: Silva Zariņa
Alūksnes novada vidusskolas direktora vietniece izglītības jomā
Inita Lāce
Klašu audzinātāju MK vadītāja

IEVADS

Karjeras veidošanas process sakas jau bērnībā. Bērnam augot, sāk attīstīties arī bērna intereses. Sākumā cilvēks iepazīst pasauli, tās likumsakarības, veido savu attieksmi pret to. Balstoties uz savu attieksmi, viņš nodarbojas ar pašizziņu un meklē sev atbilstošākās lomas sabiedrībā, izvēlas savas dzīves mērķus un to sasniegšanas ceļus.

Karjera ir cilvēka resursu efektīva izmantošana dzīves mērķu sasniegšanai, cilvēka mērķtiecīga darbība savu kompetenču pilnveidei un izpausmei visa mūža garumā.

Karjeras izglītība skolā palīdz skolēniem sagatavoties efektīvai pārejai uz pieaugušo darba dzīvi un ir vērsta uz personības izaugsmi, uz tādas personības, kas spējīga pati sevi pilnveidot, attīstīt, vadīt, kas spēj izmantot visus sev pieejamos resursus un informāciju savas dzīves un karjeras attīstībā. Savukārt mūsdienu skolas mērķis ir izveidot zināšanu sabiedrību, tāpēc karjeras izglītības mērķis un skolas mērķis ir savstarpēji saistīti un karjeras izglītības īstenošana skolās kļūst aizvien aktuālāka.

Integrējot karjeras izglītību klases audzināšanas stundās, mācību priekšmetos, interešu izglītības stundās, ES projektu aktivitātēs un dažādos ārpusstundu pasākumos.

Alūksnes novada vidusskolas izstrādātā karjeras izglītības programma attīsta sevis izpratni, informācijas meklēšanas prasmes, pašvadītu profesionālo pašnoteikšano un sekmē skolēna karjeras izglītības attīstību.

Alūksnes novada vidusskolā mācās dažāda vecumposma skolēni, tāpēc ir svarīgi izvēlēties un integrēt atbilstošus karjeras izglītības pasākumus katrai vecumposma grupai, atrast un pielietot piemērotākās un daudzveidīgākās karjeras attīstības atbalsta metodes.

1.KARJERAS VEIDOŠANAS ASPEKTI

Karjera ir cilvēka resursu efektīva izmantošana dzīves mērķu sasniegšanai, cilvēka mērķtiecīga darbība savu kompetenču pilnveidei un izaugsmei visa mūža garumā. Tas ir nepārtraukts mācīšanās un attīstības process; tā ir cilvēka virzība visa mūža garumā gan sociālajā, gan profesionālajā jomā.

Karjeras attīstība ir indivīda personīgās dzīves, mācību un darba vadības process mūža garumā. Tas ir nepārtraukts process, kura gaitā cilvēks izmanto informāciju par sevi un apkārtējo pasauli, analizē un pielieto to, lai izvēlētos savu nodarbošanās jomu un pēc tam jau konkrētu profesiju.

Karjeras izglītība ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādēs, lai palīdzētu izglītojamajiem attīstīt prasmes savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, savu karjeras mērķu izvirzīšanā, karjeras vadīšanā; sniegtu zināšanas un izpratni par darba pasauli, tās saikni ar izglītību, par karjeras plānošanu un tālākizglītības iespējām, kā arī nodrošinātu efektīvu dalību darba dzīvē.

Izvēloties savas profesionālās karjeras virzienu un profesiju, jāņem vērā trīs būtiski nosacījumi:

- lai profesija būtu interesanta un saistoša,
- lai profesija atbilstu spējām,
- lai varētu atrast darbu šajā profesijā.

Karjeras vadības prasmes 21. gadsimtā situācija pasaulē ir krasi mainījusies, jo globālā tirgus un uz zināšanām balstītas ekonomikas un sabiedrības apstākļos indivīdiem ir nepieciešams nepārtraukti uzlabot savas prasmes un apgūt jaunas kompetences. Karjeras attīstības atbalstu vairs nevar uzskatīt vienīgi par lietderīgu atbalstu indivīdam pārejā no viena izglītības līmeņa uz citu un no mācībām uz darbu. Lai pielāgotos mainīgajām darba tirgus vajadzībām un uzņēmumu konkurētspējai, ir jāspēj ātri reaģēt darba vides mainīgajos procesos, radot efektīvu rezultātu. Ilgstoša mācīšanās ir tieši tas, kas mūsdienās ir kļuvusi par galveno faktoru konkurences izturēšanā un veiksmē. Lai noturētos darba tirgū, indivīdam ir pašam jāklūst par savu karjeras resursu un darba vides procesu vadītāju. Ja indivīds (kā jauniešs, tā arī pieaugušais) nav apguvis karjeras vadības prasmes, viņš arī nespēj īstenot savas personīgās dzīves un savas karjeras veiksmīgu virzību.

Skolēnu karjeras vajadzības dažādos vecumposmos atšķiras. (1.1.tabula)

Skolēnu karjeras vajadzības dažādos vecumos:

(Karjeras izglītība skolā, 2010)

Attīstības iezīmes	Karjeras vajadzības
<ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešama uzmanība un uzslavas. • Piemīt neierobežota enerģija. • Nespēja nošķirt iedomu pasauli no realitātes. • Nepieciešama pašapziņas veidošana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atšķir darbu no spēles. • Identificē dažādus darba veidus. • Piedalās dažādos darba aktivitāšu veidos. • Zina, kā pieņemt lēmumus. • Apgūst pozitīvu attieksmi pret darbu. • Identificē personīgās sajūtas

4.-6. klase

Attīstības iezīmes	Karjeras vajadzības
<ul style="list-style-type: none"> • Daudz patstāvīgāki. • Saprot, ka piederība grupai un draugiem ir svarīga. • Var uzņemties vairāk atbildības. Pārsteidzošs interešu vērēns. • Var patstāvīgi domāt, tomēr ir viegli ietekmējami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identificē personīgās intereses, spējas, savas stiprās un vājās puses. • Raksturo savus pienākumus mājās un skolā un saista tos ar kopienā sastopamajiem darbiem. • Apraksta, cik darbs ir nozīmīgs un sasniedzams visiem cilvēkiem. • Apraksta, kā personīgie uzskati un vērtības ietekmē lēmumu pieņemšanu.

7.-9. klase

Attīstības iezīmes	Karjeras vajadzības
<ul style="list-style-type: none"> • Piedzīvo fiziskas izmaiņas. • Nepieciešamība pēc uzslavām un ir jūtīgi. • Mēģina izveidot unikālu identitāti neatkarīgi no vecāku ietekmes. • Vēlas vairāk neatkarības. • Zinātkāri, tomēr nav gatavi plānot. • Pauž jūtas daudz atklātāk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrē labas spējas darbā ar citiem. • Novērtē līdzības un atšķirības starp cilvēkiem. • Identificē stratēģijas personīgo finanšu vadībā. • Apraksta spējas, kuras ir nepieciešamas dažādu darbu veikšanā. • Demonstrē prasmes, kādas nepieciešamas darba iegūšanai un noturēšanai.

10.-12. klase

Attīstības iezīmes	Karjeras vajadzības
<ul style="list-style-type: none"> • Veido savu identitāti. • Uzsāk lielākus un reālistiskākus darba/karjeras meklējumus. • Attīsta interesi par sociāliem jautājumiem. • Nobriest seksuāli, mainoties fiziski un emocionāli. • Kļūst aizvien patstāvīgāki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Saprot, kā individuālā personība, spējas un intereses ir saistītas ar karjeras mērķiem. • Saprot, kā izglītība ir saistīta ar augstskolas izvēli, turpmāku apmācību un/vai iekļaušanos darba tirgū. • Demonstrē pārnesamās prasmes, kuras var izmantot dažādos darbos un piemērot mainīgajām darba prasībām. • Spējīgi izmantot plašus karjeras informācijas avotus. • Demonstrē atbildīgu lēmumu pieņemšanu.

2.KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS MĒRĶIS, UZDEVUMI UN SATURS

Karjeras izglītības mērķis: Organizēt izglītības saturu un izglītības ieguves procesu atbilstoši spēkā esošajiem Ministru kabineta noteikumiem (noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem, kā arī noteikumi par vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem) un prasībām, integrējot specifiskus mērķus:

- nodrošināt izglītojamam pašizpēti, karjeras izpēti un karjeras plānošanai un vadīšanai nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi;
- radīt pamatu savlaicīgu, apzinātu un ar iespējām sabalansētu personīgo lēmumu pieņemšanai par turpmāko izglītību un nodarbošanos;
- izkopt izglītojamā prasmi patstāvīgi mācīties un pilnveidoties, motivēt mūžizglītībai un apzinātai karjeras izvēlei.

Karjeras izglītības uzdevumi:

1. palīdzēt izmantot zināšanas par sevi, lai izprastu savas spējas, stiprās puses, intereses, prasmes un talantus, pieņemtu lēmumus, noteiktu mērķus;
2. nodrošināt katram izglītojamam iespēju apgūt mācīšanās prasmes, informācijas tehnoloģiju un citu informācijas avotu izmantošanas pamatiemaņas;
3. veidot katrā izglītojamā interesi par karjeru, iepazīstinot ar darba pasauli un ar to saistīto izglītību daudzveidību;
4. veicināt sadarbības, saskarsmes, prezentācijas prasmes;
5. palīdzēt katram izglītojamam pieņemt apzinātu lēmumu par turpmāko izglītību un ar to saistīto iespējamo karjeru;
6. veidot izpratni par karjeras saistību ar sasniegumiem izglītībā un mūžizglītību;
7. veidot izpratni par profesiju daudzveidību;
8. rosināt atbilstoši vecumposmam gūt darbības pieredzi.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

Karjeras izglītības saturs Karjeras izglītības programmas apguves organizācijas pamatnosacījums ir - īstenot karjeras izglītību tā, lai izglītojamais iegūtu gan zināšanas konkrētā izglītības jomā (*pašizpēte, karjeras izpēte, karjeras plānošana un vadība*) un formā (*mācību priekšmetu stunda, klases stunda, konsultācijas, ārpusstundu pasākumi*), gan universālas, vispārējas prasmes, saistītas ar darbības pieredzi, kas palīdzētu rīkoties gan iepriekš zināmās, gan jaunās dzīves situācijās.

Katra karjeras izglītības joma — *pašizpēte, karjeras izpēte* un *karjeras plānošana un vadība* - ietver vairāku mācību priekšmetu un audzināšanas darba saturu. 2.1.tabulā apskatītas karjeras izglītības pamatjomu saturiskās tēmas.

2.1 tabula

Karjeras izglītības pamatjoma	Saturiskās tēmas
Pašizpēte	<ul style="list-style-type: none"> • mana identitāte, paštēls, mana rakstura īpašības; • manas intereses, hobiji, spējas, brīvais laiks; • mana ģimene, tās loma, tradīcijas; • sevis iepazīšanas un izpētes veidi, to sasaiste ar iecerēto profesiju, pašnovērtēšana; • attieksmes un vērtības; • prasme sadarboties, risināt konfliktus; • mana veselība un nākotnes nodomi; • mācīšanās prasmes, mācību sasniegumi, to saistība ar nākotnes nodomu īstenošanu.
Karjeras iespēju izpēte	<ul style="list-style-type: none"> • darba nozīme cilvēka dzīvē; • populāras un sabiedrībā augstu vērtētas profesijas, profesiju daudzveidība, to tipi; • manu vecāku darba dzīve; • informācijas avoti un izglītības sistēmas pētīšana; • profesionālā kvalifikācija un tās ieguve; • darba tirgus un nodarbinātība; • sociālā vide un nodarbinātība; • izglītības veidi un līmeņi, dažādas izglītības iestādes; • darba likumdošana, darba aizsardzības prasības darbavietā; • pašnodarbinātība.
Karjeras plānošana un lēmumu pieņemšana	<ul style="list-style-type: none"> • lēmumu pieņemšanas paņēmieni karjeras plānošanai; • lēmuma pieņemšana par karjeru. Dažādu faktoru ietekme (ģimene, skola, draugi, sabiedrība u.c.); • dažādu karjeru pozitīvie un negatīvie aspekti; • kad viss nenorit tā, kā plānots; • mani nākotnes mērķi un to sasniegšanas plāns (īstermiņa un ilgtermiņa plānošana);

	<ul style="list-style-type: none">• komandas darba pieredze;• praktisko iemaņu gūšana dažādās profesijās;• sevis prezentēšana.
--	--

3. KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA ALŪKSNES NOVADA VIDUSSKOLĀ

Alūksnes novada vidusskolas karjeras izglītības programmas izstrāde ir balstīta uz Vispārizglītojošo skolu karjeras izglītības programmu 1.-12.klasei, kas ir izveidota, pamatojoties uz ESF projekta KIPNIS ietvaros izstrādātās karjeras izglītības programmas bāzes (Karjeras izglītība skolā 2009).

3.1. Alūksnes novada vidusskolas karjeras izglītības programmas mērķi, uzdevumi un saturs

Programma adresēta 1. – 12. klašu audzinātājiem, mācību priekšmetu un interešu izglītības programmu skolotājiem ar nolūku panākt sistemātisku un pēctecīgu, mērķtiecīgi organizētu karjeras izvēles vadīšanas darbību.

Programmā noteikti karjeras izvēles vadīšanas mērķi un uzdevumi, programmas realizācija, audzināšanas stundu tēmas, to pamatojums un tēmu sīkāks izklāsts, skolēnu karjeras izaugsmes posmi un kompetences, paredzamais rezultāts, stundās izmantojamās metodes un paņēmieni, kā arī ieteicamā literatūra.

Programmas mērķis: skolēnu karjeras izvēles mērķtiecīga un pēctecīga vadīšana, sniedzot skolēniem zināšanas par karjeras izglītību, izkopjot prasmes mērķtiecīgi darboties visos karjeras izaugsmes posmos, veidojot attieksmi pret sevi, ģimeni, sabiedrību un valsti profesionālās pašnoteikšanās ceļā.

Programmas uzdevumi:

1. Noteikt karjeras izvēles vadīšanas darbības pamatojumu, mērķi un uzdevumus audzināšanas darbā katrā klašu grupā, ņemot vērā skolēnu vecumposmu.

2. Noteikt karjeras izvēles vadīšanas rezultātā skolēniem veidojamās kompetences.

3. Ieteikt tematiku karjeras izvēles vadīšanā klases audzinātāja stundām un citām audzināšanas darbības formām.

4. Ieteikt metodes un paņēmienus karjeras izvēles vadīšanā klases audzinātāja stundām un citām audzināšanas darbības formām.

5. Ieteikt karjeras izvēles vadīšanas stundu sagatavošanai piemērotāko literatūru un metodiskos materiālus.

6. Ieteikt tematiku karjeras izvēles vadīšanā mācību priekšmetu skolotājiem mācību stundās un dažādos ārpusstundu pasākumos.

7. Veidot karjeras izglītības pasākumu plānu darbam ar sākumskolas, pamatskolas un vidusskolas skolēnu grupām, tai skaitā grupu un individuālām konsultācijām.

3.2. Karjeras attīstības atbalsta īstenošana izglītojamā karjeras vadības prasmju attīstīšanā Alūksnes novada vidusskolā

Karjeras izglītība – sistēmiska, izglītības iestāžu, vecāku un sabiedrības sadarbība, lai palīdzētu bērniem, pusaudžiem, jauniešiem un pieaugušajiem apgūt pieredzi, attīstīt un pašvērtēt savu karjeru (Korna, 2011).

Karjeras izglītība skolā ir viens no mācību un audzināšanas darba satura aspektiem, to apguvi vajag mērķtiecīgi vadīt, plānot, organizēt un pārraudzīt. Labus rezultātus var panākt, strādājot komandā ar skolas vadību, klases audzinātājiem, priekšmetu pedagogiem, interešu pulciņu vadītājiem, skolēnu vecākiem, kā arī veidojot sadarbību ar dažādām valsts un nevalstiskām iestādēm, organizācijām un institūcijām (pašvaldība, NVA karjeras pakalpojumi, dažādas izglītības iestādes, skolas absolventi, pilsētas uzņēmēji, profesiju pārstāvji, u.c.).

Alūksnes novada vidusskolā tiek īstenoti dažādi karjeras izglītības pasākumi un šos pasākumus var iedalīt:

- **Skolas karjeras izglītības pasākumi** (piem., integrēti mācību stundās, klašu audzināšanas stundās, ārpusstundu pasākumos, darbošanās skolas interešu izglītības programmās). Skolēniem tiek piedāvāts iesaistīties “Esi Līderis” vidusskolas posmā (profesionālās pilnveides izglītības programma “Uzņēmējdarbības pamati”, “Esi Līderis”-pamatskolā, interešu izglītības programmā "Starts" (7.-9. klases izglītojamiem). 10.-12. klašu izglītojamiem), interesentiem apmeklēt PU (Panākumu Universitāte) nodarbības 9.-12. klašu izglītojamiem (profesionālās pilnveides izglītības programma jauniešiem, kurā piedāvā iepazīt profesionālu un veiksmīgu Latvijā pazīstamu personību dzīvi un darba pieredzi), Jaunsardzes centra rīkotajās nodarbībās un aktivitātēs).

- **Ārpusskolas karjeras izglītības pasākumi** (piem., Alūksnes mākslas skolas, Alūksnes mūzikas skolas, ABJSS (Alūksnes bērnu un jauniešu sporta skolas interešu izglītības programmu apmeklējums), ABJC (Alūksnes bērnu un jauniešu centrs) līdzdarbošanās interešu izglītības pulciņos, NVA (nodarbinātības valsts aģentūra) Alūksnes filiāles karjeras dienu pasākumi/aktivitātes izglītojamiem. Mācību iestāžu un uzņēmēju “Atvērto durvju” dienas, Ēnu diena 20..., , izstādes “Skola 20.” un Nacionālo jauno profesionāļu meistarības konkursu

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

“Skills Latvia 20.” u.c.) apmeklējums. Skolēniem tiek piedāvāta iespēja apmeklēt vietējos uzņēmējus, darboties radošajās darbnīcās pie amatniekiem). AANF (Alūksnes un Apes novada fonds) , brīvprātīgā darba iespējas pilsētā un novada teritorijā.

3.1.tabulā ir aprakstīta sadarbība starp karjeras attīstības atbalsta īstenotājiem un skolēniem

3.1. tabula

Sadarbība ar karjeras attīstības atbalsta īstenotājiem skolēnu karjeras vadības prasmju attīstīšanai Alūksnes novada vidusskolā 1.-12. klasēm

N.p.k.	Darbība	Paredzamais rezultāts	Mērķauditorija
1.	<i>Klases stundas</i>	skat. tematiskajā plānojumā klašu audzinātāja stundām.	skolēni
2.	<i>Darbs ar vecākiem un skolēniem:</i> <i>klases vecāku sanāksmes, izglītojošie semināri/lekcijas vecākiem, vecāku stāstījums par savām profesijām</i>	Vecāki uzzina par bērna spējām, prot tās izvērtēt, lai palīdzētu izvēlēties profesiju, uzzina par iespējām apgūt izvēlēto profesiju. Skolēni iepazīstas ar profesijām, kurās strādā viņu un skolas biedru vecāki.	Skolēni, skolēnu vecāki
3.	<i>Sadarbība ar skolas:</i> <u><i>Direktoru</i></u> – skolas attīstības, mācību un audzināšanas darba un resursu plānošana, izpildes pārraudzība un kontrolē. <u><i>Direktora vietnieku mācību darbā</i></u> – koordinē un pārrauga izglītības, interešu izglītības un audzināšanas darbu skolā. <u><i>Sociālo darbinieku</i></u> - pārrunas ar skolēniem un skolēnu vecākiem, atbalsta pasākumu koordinēšana, sadarbība ar atbalsta speciālistiem/dienestiem ārpus skolas. <u><i>Mediķi</i></u> – pārrunas ar skolēniem, lekcijas skolēniem un vecākiem. <u><i>Pedagogu karjeras konsultantu</i></u> – koordinē un pārrauga karjeras izglītības darbu skolā, skolēnu izpēti, saruna-tikšanās ar skolēnu, lekcijas vecākiem, individuālās un grupu konsultācijas/nodarbības skolēniem. sadarbība ar klašu audzinātājiem un priekšmetu skolotājiem, KAA pasākumu plānošana un organizēšana. <u><i>Bibliotekāru</i></u> – informē skolēnus, pedagogus un vecākus par jaunāko	Skolēni un viņu vecāki uzzina, kā skolas atbalsta personāls var palīdzēt skolēnam karjeras izvēles jautājumos – sevis izzināšanā, atbilstība profesijai, lēmuma pieņemšanā, profesiju iepazīšanā. Skolas atbalsta personāla uzdevums ir palīdzēt skolēniem attīstīt karjeras vadības prasmes, lai karjeras izvēle atbilstu viņu personīgajām īpašībām, tādām kā dotumi, intereses un spējas kā arī saprast, ka vides faktori var ierobežot izglītības un profesionālās iespējas.	skolēni, skolēnu vecāki

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	<p>literatūru karjeras izglītībā, palīdz meklēt informāciju internetā par karjeras izglītības jautājumiem.</p> <p><u>Klašu audzinātājiem</u> – īsteno klases audzinātāja programmu saskaņā ar saskaņā ar skolas galvenajiem uzdevumiem, audzināšanas darba un karjeras izglītības plānu.</p> <p><u>Logopēds</u> – konsultē skolēnu un viņa vecākus par logopēdiska rakstura jautājumiem, ja tas skar skolēna karjeras izvēli.</p> <p><u>Interesu izglītības pedagogi</u> – informē un konsultē skolēnus un vecākus par karjeras izvēles iespējām interešu izglītības programmas ietvaros.</p> <p><u>Psihologu</u> – skolēnu izpēte, pārrunas ar skolēniem un skolēna vecākiem, lekcijas vecākiem. skolas galvenajiem.</p> <p><u>Sociālo pedagogu/darbinieku</u> - lekcijas vecākiem, atbalsta nodarbības skolēniem. uzdevumiem, audzināšanas darba un karjeras izglītības plānu, atbalsts un sadarbība ar ģimenēm.</p>		<p style="text-align: center;">skolēni, skolēnu vecāki</p>
4.	Sadarbība ar darba devējiem: tikšanās ar darba devējiem, ekskursijas uz iestādēm un uzņēmumiem.	Skolēni iepazīstas ar darba devēju prasībām darba ņēmējiem, darbavietu vidi, nepieciešamām profesijām uzņēmumos un iestādēs novada teritorijā un ārpus tā	skolēni
5.	Sadarbība ar citām izglītības iestādēm: tikšanās ar citu izglītības iestāžu pārstāvjiem, citu izglītības iestāžu apmeklējums	Skolēni iepazīstas ar izglītības iespējām un mācību procesa organizāciju citās izglītības iestādēs novada teritorijā un ārpus tā	skolēni
6.	Tikšanās ar skolas absolventiem.	Skolēni uzzina par izglītības iespējām un mācību procesu citās izglītības iestādēs	skolēni
7.	Tikšanās ar profesiju pārstāvjiem.	Skolēni iepazīstas ar dažādu profesiju pārstāvju darba specifiku, pienākumiem, prasmēm	skolēni
8.	Tikšanās ar pašvaldības pārstāvjiem	Skolēni iepazīstas ar pašvaldībā aktuāliem nodarbinātības jautājumiem, pieprasītākajām profesijām un iespējamām darba vietām.	skolēni
9.	Izstāde “Skola 20...”	Skolēni iepazīstas ar izglītības iespējām un mācību procesa organizāciju citās izglītības iestādēs.	skolēni

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

10.	Nacionālais jauno profesionāļu meistarības konkurss “Skills Latvia”	Skolēni iepazīstas ar daudzveidīgām profesijām, izmēģina savas prasmes noteiktā darba veikšanā, izpēta karjeras iespējas, vēro profesionālo skolu konkursantu sniegumus	skolēni
11.	Ēnu diena “20...”	Skolēni iepazīstas ar kādas profesijas, specialitātes pārstāvju darba dienas režīmu, pienākumiem, atbildību, specifiskiem jautājumiem.	skolēni
12.	Karjeras nedēļa, skolā un Alūksnē (pēc izstrādātā plāna)	Palīdzība skolēniem izziņāt savas karjeras iespējas un izvēlēties, atbilstoši savām interesēm un iespējām, nākamo profesiju, kā arī veicināt uzņēmējdarbību.	skolēni
13.	Skolotāju diena	Skolēni iepazīstas ar skolotāja profesiju – pienākumi, darba organizācija, atbildība, ikdienas darbs ar klasi.	skolēni
14.	Sporta dienas/militārās jomas aktivitātes	Skolēni iepazīstas ar sportisku aktivitāšu plānošanu un organizēšanu– pienākumi, darba organizācija, atbildība, ikdienas darbs ar klasi – vecumposma īpatnības	skolēni
15.	Portfolio veidošana	Skolēni, patstāvīgi, sistematizē personīgo informāciju, laika gaitā tai pievienojot arvien jaunus materiālus, iegūstot izaugsmes dinamiku un kopskatu personības veidošanās procesā.	skolēni
16.	Tikšanās ar nevalstiskā sektora pārstāvjiem	Skolēni iepazīstas ar vietējās kopienas nevalstiskā sektora aktuāliem jautājumiem, to risināšanas ceļiem, atbalsta iespējām.	skolēni
17.	Brīvprātīgais darbs	Skolēni iepazīstas ar dažādu profesiju pārstāvju darba specifiku, pienākumiem, prasmēm – pasākumu/aktivitāšu nodrošināšanā, gūst darba pieredzi	skolēni
18.			
19.			

Karjeras izglītības programmas ārpusstundu un ārpusskolas Alūksnes novada vidusskolā tiek īstenoti visu mācību gadu.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

3.2.tabulā apskatīta Alūksnes novada vidusskolas karjeras izglītības īstenošana klases stundās, pamatojoties uz Valsts izglītības satura centra metodisko līdzekli Klases stundu programmas paraugs un Ieteikumiem Klases stundu programmas īstenošanai (2016).

3.2. tabula

Klases stundu tematiskais plānojums

1.-3. klase

Nr.	Stundu temati	Stundu tēmas	Plānotais sasniedzamais rezultāts
1.	Profesiju daudzveidība. Manu vecāku, ģimenes locekļu darbs.	1. Manu vecāku darbs. 2. Manu ģimenes locekļu darbs. 3. Profesijas darbavietās pie manas skolas / manā pagastā / pilsētā. 4. Profesiju pārstāvji manā ikdienā.	<ul style="list-style-type: none"> • Zina, kur un par ko strādā vecāki un citi ģimenes locekļi. • Zina nosaukt profesijas, kurās strādā cilvēki skolēna dzīvesvietā, un izprot viņu nozīmību vietējās sabiedrības dzīvē.
2.	Mani pienākumi ģimenē. Mani vaļasprieki. Mana sapņu profesija	1. Mani ikdienas darbiņi. Pienākumi ģimenē. 2. Mani vaļasprieki mājās. 3. Manas intereses pulciņos. 4. Es vēlos strādāt par ...	<ul style="list-style-type: none"> • Gūst priekšstatu par ikdienas darbu un interešu, vaļasprieku saistību ar profesijām, gūst izpratni par to dažādību.
3.	Dienas režīms	1. Kāpēc vajadzīga dienasgrāmata? 2. Mani dienas darbi skolā un mājās. 3. Mani vaļasprieki un atpūta. 4. Mans dienas režīms.	<ul style="list-style-type: none"> • Prot izplānot savu dienas režīmu un tam sekot, paredzot laiku mācībām, pienākumiem mājās, vaļaspriekiem un atpūtai.
4.	Mācības-skolēna darbs	1. Kāpēc jāmacās? 2. Kā labāk mācīties? 3. Mācības –pienākums un atbildība. 4. Mācību rezultāti un sasniegumi.	<ul style="list-style-type: none"> • Apzinās savu galveno pienākumu mācīties, spēj mācīties patstāvīgi un koncentrējas mācību uzdevumu apguvei un izprot savu atbildību sekmīgā mācību procesā. • Prot izmantot stundās apgūto ikdienā.
5.	Karjeras vīzija	1. Pēc 20 gadiem es būšu... 2. Profesijas pēc 50 gadiem. 3. Kas man jāprot manā sapņu profesijā? 4. Kādas prasmes es apgūstu skolā?	<ul style="list-style-type: none"> • Mācās domāt par savu nākotni, iepazīstot dažādas profesijas, apgūst darba prasmes.

4.-6. klase

Nr.	Stundu temati	Stundu tēmas	Plānotais sasniedzamais rezultāts
1.	Es un mani dotumi	1. Vislabāk es protu ... 2. Kā man iemācīties to, ko vēl tik labi neprotu? 3. Manas intereses.	<ul style="list-style-type: none"> • Apzinās savas stiprās un vājās puses, kā arī savas intereses, spējas.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		4. Manu spēju un talantu prezentācija.	
2.	Mani darba ieradumi. Sadarbības prasmes	1. Mana diena ģimenes plānā. 2. Mana dienas režīma proporcijas (mācības, vaļasprieki, atpūta). 3. Vai es protu palīdzēt? 4. Sadarbojoties var ietaupīt laiku. Kā?	<ul style="list-style-type: none"> • Prot plānot savu dienas režīmu, ievērojot savas un citu intereses un iespējas. • Prot sadarboties ar dažāda vecuma cilvēkiem
3.	Brīvais laiks un tā izmantošana	1. Mūsu klases hobiji (vaļasprieki). 2. Pulciņi skolā. 3. Interesu izglītība pilsētā / pagastā. 4. Brīvais laiks un lietderīga tā pavadīšanas iespējas.	<ul style="list-style-type: none"> • Izzina un izmanto daudzpusīgas lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespējas, atrodot savām spējām un vēlmēm atbilstošāko.
4.	Mācīšanās prasmes un sasniegumi	1. Mana sasniegumu mape. 2. Mana izaugsme. 3. Vai es mācos tik, cik spēju? 4. Zināšanu un prasmju nozīme nākotnē.	<ul style="list-style-type: none"> • Mācās dokumentēt savus sasniegumus. • Apzinās zināšanu nozīmi nākotnē, spēj sevi motivēt mācību darbam un cenšas sasniegt savām spējām atbilstošus rezultātus.
5.	Profesiju daudzveidība, prestižs un pievilcība	1. Fizisks un garīgs darbs. 2. Profesiju veidi. 3. Profesiju prestižs un nepieciešamība. 4. Profesiju pieprasījums manā pilsētā/novadā/ pagastā.	<ul style="list-style-type: none"> • Izprot profesiju veidus un tajās veicamo darba specifiku: fizisks –garīgs darbs, darbs telpās –darbs ārā u.tml. • Izprot dažādo profesiju lomu sabiedrības dzīvē un veido priekšstatus par savu iespējamo nākotnes profesiju. • Pētot profesiju daudzveidību, domā par savām nākotnes iecerēm, par savām iespējām pilsētā/novadā/valstī.
6.	Lietišķā valoda, tās nozīme ikdienas dzīvē	1. Valodas kultūra ikdienā. 2. Publiskās runas prasmes un nepieciešamība. 3. Elektroniskās saziņas kultūra. 4. Telefonsaziņas kultūra.	<ul style="list-style-type: none"> • Izkopj savu valodas kultūru. • Izprot publiskas uzstāšanās būtību un ir apguvis prasmes tajā piedalīties, prezentējot dažādus darbus un uzstājoties.

7.-9. klase

Nr	Stundas temati	Stundu tēmas	Plānotais sasniedzamais rezultāts
1.	Vajadzības, vēlmes un spējas. Pašvērtējums.	1. Es iepazīstu sevi (spējas, intereses, īpašības, vērtības). 2. Mani plāni šim gadam. 3. Ko es esmu labu izdarījis šogad? 4. Mani nozīmīgākie sasniegumi.	<ul style="list-style-type: none"> • Ir objektīvi izvērtējis, pārzina savus dotumus, spējas un intereses, samēro savas intereses un spējas, personīgās īpašības un vērtības. • Novērtē sava gribasspēka, neatlaidības un personīgā

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

			ieguldījuma nozīmīgumu dzīves mērķu sasniegšanā. <ul style="list-style-type: none"> • Novērtē savu sasniegumu rezultātus.
2.	Savu interešu, spēju un dotību attīstīšana	1. Izglītības, profesijas un nodarbinātības saistība darba tirgū. 2. Izglītība kā vērtība savas nākotnes veidošanā. 3. Izglītības sistēma un iespējas pēc 9.klases beigšanas. 4. Informācijas avoti par izglītības iespējām Latvijā.	<ul style="list-style-type: none"> • Saprot, kā skolā, ārpuskolas aktivitātēs un ikdienā var attīstīt savas intereses, spējas un dotības. • Apzinās interešu izglītības un brīvprātīgo darba nozīmi savas pašattīstības veicināšanā.
3.	Izglītības vērtība	1. Izglītības, profesijas un nodarbinātības saistība darba tirgū. 2. Izglītība kā vērtība savas nākotnes veidošanā. 3. Izglītības sistēma un iespējas pēc 9.klases beigšanas. 4. Informācijas avoti par izglītības iespējām Latvijā.	<ul style="list-style-type: none"> • Izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību. • Apzinās izglītību kā vērtību, ir motivēts turpināt izglītību. • Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas. • Zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām.
4.	Profesiju daudzveidīgā pasaule	1. Karjera un tās plānošanas pamatnosacījumi. 2. Informācija par manu nākotnes profesiju (alternatīvas). 3. Ēnu diena kā iespēja. 4. Manā pilsētā/ novadā/ pagastā pieprasītākās profesijas.	<ul style="list-style-type: none"> • Apzinās karjeras nozīmi cilvēka dzīvē un saprot karjeras plānošanas pamatnosacījumus. • Prot savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju par profesijām, izzina savas turpmākās izglītības iespējas. • Ir apzinājis sev saistošās profesijas. Iesaistās darba izmēģinājumos. • Ir iegūtas zināšanas par vietējo darba tirgu.
5.	Individuālā karjeras plāna izveide	1. Mērķis un starpmērķi. 2. Izvēle un alternatīvas. 3. Lēmumu pieņemšanas ceļi. 4. Manas sasniegumu mapes prezentācija.	<ul style="list-style-type: none"> • Ir apgūtas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu. • Prot pieņemt ar karjeras izvēli saistītus lēmumus. • Ir izveidota un regulāri tiek papildināta savu sasniegumu mape (portfolio).

10.-12. klase

1.	Izglītības iespējas Latvijā un ārzemēs	1. Latvijas izglītības sistēma un tālākās izglītības iespējas. 2. Nosacījumi studijām ārzemēs (apmaiņas programmas). 3. Informācijas avoti par iespējām turpināt izglītību.	<ul style="list-style-type: none"> • Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas. • Izprot būtiskākos nosacījumus studijām ārzemēs.
----	--	---	---

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

			<ul style="list-style-type: none"> • Zina, kur meklēt informāciju par iespējām turpināt izglītību un ar to saistītajiem studiju fondiem, • stipendijām, kredītiem u.c. gan Latvijā, gan ārvalstīs.
2.	Mūžizglītība	<p>1. Kāpēc saka: “Mūžu dzīvo, mūžu mācīs”?</p> <p>2. Darba loma un izglītība kā vērtība manā dzīvē.</p> <p>3. Formālās un neformālās izglītības iespējas.</p> <p>4. Pašizglītošanās iespējas vietējā pilsētā/ novadā/ pagastā. Informācijas avoti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izprot nepārtraukta izglītošanās procesa un darba lomu un nozīmi savā dzīvē. • Apzinās izglītību kā vērtību. • Apzinās formālās un neformālās izglītības sniegtās iespējas
3.	Informācija par darba tirgu un tā attīstības tendencēm. Vietējo ekonomiku ietekmējošās tendences	<p>1. Laiks un profesijas.</p> <p>2. Darba tirgus perspektīvas un lēmuma pieņemšana.</p> <p>3. Nodarbinātības tendences Latvijā un pasaulē.</p> <p>4. Alternatīvu lēmumu pieņemšana karjeras izvēlē.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ir apzināta informācija par darba tirgus perspektīvām, kas ļauj izšķirties par attiecīga lēmuma pieņemšanu karjeras izvēlē. • Izprot nodarbinātības tendences mūsu valstī un pasaulē. • Ir gatavs pieņemt alternatīvus lēmumus karjeras izvēlē.
4.	Zinātnes un tehnoloģiju attīstība. Profesiju mainība un dažādība, pienākumi, darba devēju prasības	<p>1. Ko sagaida darba devējs?</p> <p>2. Darba meklēšanas process un iespējas.</p> <p>3. Zinātnes un tehnoloģiju attīstības ietekme uz profesiju mainību.</p> <p>4. Profesionālā ētika un darba likumdošana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ir iepazinis dažādas darbavietas, darba devēju prasības, darba pienākumus. • Pārzina darba meklēšanas procesu. • Apzinās profesiju mainību saistībā ar zinātnes un tehnoloģiju attīstības tendencēm pasaulē. Izprot profesionālās ētikas pamatprincipus un prasības.
5.	Darbs ārzemēs	<p>1. Darbs ārpus Latvijas. Iespējas un riski.</p> <p>2. Informācijas avoti par dažādu valstu darba likumdošanu.</p> <p>3. Veiksmes stāsti par darbu ārzemēs. Pienākumi un atbildība. Cerības un realitāte.</p> <p>4. Kāpēc es atgriezos? Pienākumi un atbildība. Cerības un realitāte. Negatīvā pieredze un patriotisms.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zina par iespējām strādāt ārpus Latvijas un kur griezties pēc palīdzības, ja tas ir nepieciešams. • Ir informēts, kur meklēt ziņas par attiecīgās valsts darba likumdošanu.
6.	Karjeras izvēles plānošana. Individuālā karjeras plāna izveide	<p>1. Man piemērotāko profesiju saraksts.</p> <p>2. Izvēlētās profesijas apguves iespējas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ir izvērtēta piemērotība izvēlētajai profesijai. • Ir apkopota informācija atbilstoši izvēlētajai profesijai.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	3. Individuālā plāna īstenošanas termiņi. 4. Dažādas izglītības vai darba iespējas pēc skolas beigšanas. Izvēle un alternatīvas.	• Ir pilnveidotas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu.
--	---	--

Klases stundu programmas paraugs (karjeras izglītības jomā)

1.-3. klase

Tematikās grupas	Stundu temati	Rezultāts
SEVIS IZZINĀŠANA UN PILNVEIDOŠANA	Mērķtiecība Zinātkāre	Saprot, ka ir interesanti kaut ko jaunu uzzināt un mācīšanās sagādā prieku. Apzinās savas spējas un prasmes, kas ļauj sasniegt nodomāto
	Savstarpējās attiecības	Mācās analizēt un saprast savstarpējās attiecības, uzklausi un sadarboties ar klasesbiedriem un skolotājiem Mācās būt pieklājīgs un ievēro pozitīvas uzvedības noteikumus klasē, skolā un ārpus tās
	Konfliktu risināšana	Mācās uzklausi atšķirīgu viedokli konfliktā un vērtēt savu attieksmi pret to un radušās emocijas
	Ētiskās vērtības	Mācās izprast un ikdienā ievērot taisnīgumu, godīgumu un veidot darba tikumu
PIEDRĪBA VALSTIJ	Ģimene un dzimta	Apzinās atbildību un pienākumus ģimenē
PILSONISKĀ LĪDZDALĪBA	Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes	Atbilstoši savam vecumam iesaistās dažādu klases pasākumu organizēšanā, klases iekšējās kārtības noteikumu izstrādē
		Izsaka savu viedokli, uzklausa un respektē klasesbiedru viedokli
KARJERAS IZVĒLE	Profesiju daudzveidība. Manu vecāku, ģimenes locekļu darbs	Zina, kur un par ko strādā vecāki un citi ģimenes locekļi
		Zina nosaukt profesijas, kurās strādā cilvēki skolēna dzīvesvietā, un izprot viņu nozīmību vietējās sabiedrības dzīvē
	Mani pienākumi ģimenē. Mani vaļasprieki. Mana sapņu profesija	Gūst priekšstatu par ikdienas darbu un interešu, vaļasprieku saistību ar profesijām, gūst izpratni par to dažādību
	Dienas režīms	Prot izplānot savu dienas režīmu un tam sekot, paredzot laiku mācībām, pienākumiem mājās, vaļaspriekiem un atpūtai
	Mācības - skolēna darbs	Apzinās savu galveno pienākumu mācīties, spēj mācīties patstāvīgi un koncentrējas mācību uzdevumu apguvei un izprot savu atbildību sekmīgā mācību procesā
		Prot izmantot stundās apgūto ikdienā
Karjeras vīzija	Mācās domāt par savu nākotni, iepazīstot dažādas profesijas, apgūst darba prasmes	

4.-6. klase

Tematikās grupas	Stundu temati	Rezultāts
SEVIS IZZINĀŠANA UN PILNVEIDOŠANA	Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte	Mācās apzināties savu individualitāti, analizē savas rakstura īpašības, saskatot pozitīvo un negatīvo sevī Novērtē, kā risināt savas problēmas, un mācās ar tām tikt galā.
	Mērķtiecība Zinātkāre	Apzinās mērķtiecīgas darbības soļus un secību, lai paveiktu to, ko uzņemies. Izprot, kur nepieciešama pieaugušo palīdzība un atbalsts. Veido pārliecību, ka uzzināt ko jaunu ir interesanti un mācīšanās var sagādāt prieku
	Savstarpējās attiecības	Apzinās savas prasmes izbeigt strīdu un panākt vienošanos, neaizskarot un neaizvainojot citus Veido attiecības ar citiem, pamatojoties uz cieņu, sapratni un draudzīgumu
	Konfliktu risināšana	Mācās mierīgi un toleranti paust savu viedokli konfliktā un meklēt kopīgu risinājumu
	Ētiskās vērtības	Mācās izvirzīt reālus un pozitīvus mērķus Izprot un ikdienā ievēro taisnīgumu, godīgumu un darba tīkuma nepieciešamību
	PILSONISKĀ LĪDZDALĪBA	Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes
Ilgspējīga attīstība		Piedalās talkās, akcijās u.c. pasākumos vides aizsargāšanā
Es un mani dotumi		Apzinās savas stiprās un vājās puses, kā arī savas intereses, spējas
Mani darba ieradumi. Sadarbības prasmes		Prot plānot savu dienas režīmu, ievērojot savas un citu intereses un iespējas Prot sadarboties ar dažāda vecuma cilvēkiem
Brīvais laiks un tā izmantošana		Izzina un izmanto daudzpusīgas lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespējas, atrodot savām spējām un vēlmēm atbilstošāko
KARJERAS IZVĒLE	Mācīšanās prasmes un sasniegumi	Mācās dokumentēt savus sasniegumus Apzinās zināšanu nozīmi nākotnē, spēj sevi motivēt mācību darbam un cenšas sasniegt savām spējām atbilstošus rezultātus
	Profesiju daudzveidība, prestīžs un pievilcība	Izprot profesiju veidus un tajās veicamo darba specifiku: fizisks – garīgs darbs, darbs telpās – darbs ārā u.tml. Izprot dažādo profesiju lomu sabiedrības dzīvē un veido priekšstatus par savu iespējamo nākotnes profesiju Pētot profesiju daudzveidību, domā par savām nākotnes iecerēm, par savām iespējām pilsētā/novadā/valstī
	Lietišķā valoda, tās nozīme ikdienas dzīvē	Izkopj savu valodas kultūru Izprot publiskas uzstāšanās būtību un ir apguvis prasmes tajā piedalīties, prezentējot dažādus darbus un uzstājoties

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

VESELĪBA UN VIDE	Personīgā higiēna. Rūpes par ārējo izskatu	Prot izvēlēties piemērotus apavus, apģērbu un kosmētikas līdzekļus
		Veido paradumu rūpēties par savu ārējo izskatu

7.-9. klase

Tematikās grupas	Stundu temati	Rezultāts
SEVIS IZZINĀŠANA UN PILNVEIDOŠANA	Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte	Apzinās savu individualitāti, atšķirību no citiem, analizē savas īpašības. Prot saskatīt un novērtēt pozitīvo sevi. Novērtē savus panākumus un neveiksmes
	Mērķtiecība Zinātkāre	Apzināti savu darbību virza mērķu sasniegšanai
	Konfliktu risināšana	Prot analizēt konflikta situācijas un toleranti izvērtēt pretējās puses viedokli
	Ētiskās vērtības	Mācās izvīrēt reālus un pozitīvus mērķus, apzināti rīkojas to sasniegšanai
PILSONISKĀ LĪDZDALĪBA	Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes	Prot strādāt komandā, formulējot kopīgu viedokli
		Apzinās dažādu skolēnu interešu grupu veidošanos un ietekmi uz klasesbiedru savstarpējām attiecībām un klases saliedētību
		Prot argumentēti aizstāvēt savu viedokli, ar cieņu izturoties pret citu viedokļiem
	Brīvprātīgais darbs	Uzņemas atbildību, līdzdarbojoties savas klases un skolas rīkotajās aktivitātēs
		Zina brīvprātīgā darba būtību Apzinās brīvprātīgā darba nozīmi personības veidošanā, savas karjeras un sabiedrības izaugsmē
Ilgspējīga attīstība	Izprot masu mediju ietekmi informācijas iegūšanā, spēj izmantot dažādus informācijas avotus	
KARJERAS IZVĒLE	Vajadzības, vēlmes un spējas. Pašvērtējums	Ir objektīvi izvērtējis, pārzina savus dotumus, spējas un intereses, samēro savas intereses un spējas, personīgās īpašības un vērtības
		Novērtē sava gribasspēka, neatlaidības un personīgā ieguldījuma nozīmīgumu dzīves mērķu sasniegšanā
		Novērtē savu sasniegumu rezultātus
	Savu interešu, spēju un dotību attīstīšana	Saprot, kā skolā, ārpuskolas aktivitātēs un ikdienā var attīstīt savas intereses, spējas un dotības
		Apzinās interešu izglītības un brīvprātīgo darba nozīmi savas pašattīstības veicināšanā
	Izglītības vērtība	Zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām
		Izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību
		Apzinās izglītību kā vērtību, ir motivēts turpināt izglītību
		Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas
	Profesiju daudzveidīgā pasaule	Apzinās karjeras nozīmi cilvēka dzīvē un saprot karjeras plānošanas pamatnosacījumus
		Prot savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju par profesijām, izzina savas turpmākās izglītības iespējas
		Ir apzinājis sev saistošās profesijas. Iesaistās darba izmēģinājumos
Ir iegūtas zināšanas par vietējo darba tirgu		

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	Individuālā karjeras plāna izveide	Ir apgūtas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu Prot pieņemt ar karjeras izvēli saistītus lēmumus Ir izveidota un regulāri tiek papildināta savu sasniegumu mape (portfolio)
VESELĪBA UN VIDE	Narkotisko, psihotropo, kā arī jauno psihoaktīvo vielu, alkohola, smēķēšanas ietekme uz veselību	Spēj pretoties negatīvam psiholoģiskam spiedienam. Spēj izvēlēties piemērotas nodarbošanās savā brīvā laikā

10.-12. klase

Tematikās grupas	Stundu temati	Rezultāts
SEVIS IZZINĀŠANA UN PILNVEIDOŠANA	Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte	Prot analizēt savu pašvērtējumu un apzinās tā nozīmi personības izaugsmei un attiecību veidošanā Apzinās savu identitāti un personīgo potenciālu, ir pozitīva attieksme pret sevi un dzīvi
	Mērķtiecība Zinātkāre	Analizē un pieņem lēmumus, izvirza prioritātes, kas sekmē mērķu sasniegšanu Apzinās savu lēmumu darbības sekas, spēj sekot saviem nodomiem un mērķiem
	Konfliktu risināšana	Prot izmantot dažādus saskarsmes paņēmienus konflikta situācijās, kontrolēt un vadīt savu rīcību un emocijas konfliktā, argumentēt savu viedokli
	Savstarpējās attiecības	Prot risināt konfliktus, meklējot kompromisu un pieņemot atbildīgus lēmumus
	Ētiskās vērtības	Ievēro taisnīguma, godīguma principu un darba tikumu
	PIEDERĪBA VALSTIJ	Multikulturāla vide
Demokrātijas būtība un nozīme		Zina nevalstisko organizāciju lomu demokrātijas principu stiprināšanā
Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes		Apzinās iespējas piedalīties dažādās jauniešu nevalstiskās organizācijās
		Ir gatavs uzņemties atbildību
		Prot piedalīties lēmuma pieņemšanā un sadarboties
Brīvprātīgais darbs		Prot argumentēt un izmantot publiskās runas prasmes
		Izprot brīvprātīgā darba nozīmi
		Ir motivēts veikt brīvprātīgo darbu
Ilgspējīga attīstība		Zina par brīvprātīgā darba iespējām savā pilsētā/ novadā, Latvijā, Eiropas Savienībā un pasaulē
		Apzinās izglītības piedāvājumu un pieejamību Latvijā un pasaulē
	Izprot masu mediju ietekmi un spēj analizēt un kritiski vērtēt informāciju	
	Izprot katra cilvēka atbildību un iespējas uzlabot dzīves kvalitāti mijiedarbīgā pasaulē	

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

KARJERAS IZVĒLE	Izglītības iespējas Latvijā un ārzemēs	Zina, kur meklēt informāciju par iespējām turpināt izglītību un ar to saistītajiem studiju fondiem, stipendijām, kredītiem u.c. gan Latvijā, gan ārvalstīs
		Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas
		Izprot būtiskākos nosacījumus studijām ārzemēs
	Mūžizglītība	Apzinās formālās un neformālās izglītības sniegtās iespējas
		Izprot nepārtraukta izglītošanās procesa un darba lomu un nozīmi savā dzīvē
		Apzinās izglītību kā vērtību
	Informācija par darba tirgu un tā attīstības tendencēm. Vietējo ekonomiku ietekmējošās tendences	Izprot nodarbinātības tendences mūsu valstī un pasaulē
		Ir apzināta informācija par darba tirgus perspektīvām, kas ļauj izšķirties par attiecīga lēmuma pieņemšanu karjeras izvēlē
		Ir gatavs pieņemt alternatīvus lēmumus karjeras izvēlē
	Zinātnes un tehnoloģiju attīstība. Profesiju mainība un dažādība, pienākumi, darba devēju prasības	Izprot profesionālās ētikas pamatprincipus un prasības
		Ir iepazinis dažādas darbavietas, darba devēju prasības, darba pienākumus
		Pārzina darba meklēšanas procesu
		Apzinās profesiju mainību saistībā ar zinātnes un tehnoloģiju attīstības tendencēm pasaulē
	Darbs ārzemēs	Zina par iespējām strādāt ārpus Latvijas un kur griezties pēc palīdzības, ja tas ir nepieciešams
		Ir informēts, kur meklēt ziņas par attiecīgās valsts darba likumdošanu
	Karjeras izvēles plānošana. Individuāla karjeras plāna izveide	Ir izvērtēta piemērotība izvēlētajai profesijai
		Izzinātas izglītības vai darba iespējas pēc skolas beigšanas, iegūstot informāciju par interesējošo profesiju/nodarbošanās veidu un izvēloties sev vēlamo
		Ir pilnveidotas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu
		Ir apkopota informācija atbilstoši izvēlētajai profesijai

Svarīgi, lai karjeras vadības prasmes būtu iekļautas ne tikai klases stundās, bet arī mācību priekšmetu stundās, jo, pētot katra mācību priekšmeta standartu, var secināt, ka no katras mācību stundas var saņemt zināšanas, kas noderīgas skolēnu nākotnei un karjeras attīstībai.

Arī skolēniem jāapzinās, ka skolā mācību priekšmetos gūtās zināšanas ir noderīgas nākotnei un apgūstamās tēmas lielākā vai mazākā mērā saistās ar karjeras iespējām.

Karjeras vadības prasmju apgūšana mācību procesā veicina:

- iesaisti mācībās;
- sekmju uzlabošanu un tālākvirzību izglītībā;
- nodarbinātību;
- profesionālās karjeras attīstību;
- turpmāku izglītošanos. (Valsts izglītības attīstības aģentūra, 2017)

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

Katrā mācību priekšmetā ir tēmas, kurās tiek integrēta karjeras izglītība, tāpēc 3.3.tabulā ir apkopota Alūksnes novada vidusskolas mācību priekšmetu metodiskās komisijas apzinātās un realizētās tēmas karjeras izglītības integrēšanai mācību priekšmetos.

3.3 tabula

Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartos

1.-3. klase

Mācību priekšmets	Komponents	Pamatprasmes , beidzot 3.klasi Izglītojamais:	
LATVIEŠU VALODA	Komunikatīvā kompetence	6.2. veido adresātam un saziņas tematam atbilstošus izteikumus un izsaka savu viedokli	
		6.3. ievēro apgūtās runas etiķetes normas	
		6.8. stāsta par sevi, piedzīvoto un pārdzīvoto, par redzēto, dzirdēto un lasīto	
		6.12. atrod tekstā konkrētu informāciju un izmanto to savā darbībā	
		6.13. raksta tekstu par sevi, par redzēto , dzirdēto, lasīto, piedzīvoto vai pārdzīvoto	
	6.16. glīti un pareizi raksta vārdus (burtu formas, burtu savienojumus) un teikumus		
Valodas kompetence		7.3. veido mērķtiecīgu un pabeigtu tekstu	
		7.9. veido, intonatīvi pareizi izrunā un raksta stāstījuma, jautājuma un izsaukuma teikumus	
		7.14. izmanto savas runas bagātināšanai sinonīmus un antonīmus	
ANĢĻU VALODA	Valodas un komunikatīvā kompetence	8.3. vienkāršā veidā sazinās par sev labi zināmām tēmām	
		8.4. izmanto atsevišķus vārdus, pamatfrāzes un vienkāršus teikumus, lai atbildētu un uzdotu jautājumus par tuvāko apkārtni un cilvēkiem	
		8.5. vienkāršos teikumos stāsta par savu dzīvesvietu un cilvēkiem, kurus pazīst	
	Sociokultūras kompetence	9.2. izrāda pozitīvu attieksmi un interesi par valodām	
MATEMĀTIKA	Matemātiskā instrumentārija izveidē	6.2.4. galvā aptuveni novērtēt sagaidāmo skaitlisko aprēķinu rezultātu	
		6.2.5. risināt praktiskus uzdevumus, kas saistīti ar sadzīves, dabaszinātņu, vides un veselības jautājumiem	
		6.4. izmantojot decimāldaļas, nolasīt cenu, kas pierakstīta decimāldaļas formā	
		6.6. nosaukt reālās dzīves situācijas, kurās ir svarīgs skaitļu sakārtojums virknē	
		7.1. atšķirt salīdzināmus un nesalīdzināmus lielumus	
	Matemātikas lietojumā dabas un sabiedrības procesu analīzē		7.2. lielumus raksturot ar skaitļiem; pareizi lietot laika, masas, temperatūras, garuma, naudas mērvienības
			7.4. pāriet no lielākām uz mazākām mērvienībām, risinot praktiskus uzdevumus
			7.6. nodarbībās brīvā dabā uzskaitīt dažādus objektus vidē un pazīt to formas
			7.7. iegūt informāciju no tabulām, stabīņveida diagrammām, tekstiem

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		7.8. salīdzināt, šķirot, sakārtot objektus pēc norādītas vai paša izvēlētas pazīmes
	Matemātisko modeļu veidošanā un pētīšanā ar matemātikai raksturīgām metodēm	8.4. uzklausi citu viedokli 8.5. izteikt savu viedokli 8.6. izvirzīt pieņēmumu reālas problēmas risināšanai 8.8. izmantot atbilstošus paņēmienus problēmas risināšanai 8.10. aktīvi iesaistīties grupas darbā, veidot grupas darba prezentāciju
DABASZINĪBAS	Pētniecības darba pamati	6.1. iegūst informāciju par dabaszinību jautājumiem lasot, jautājot, klausoties, skatoties
		6.3. atrod būtiskāko informāciju lasītajā un dzirdētajā atbilstoši mērķim
		6.5. formulē vienkāršus ar pētījumu saistītus jautājumus (Kāpēc? Kā būtu, ja...?) un apsver, kā varētu iegūt atbildes
		6.14. apkopo, sakārto un pārveido iegūtos datus zīmējumos, tabulās un diagrammās
		6.15. apraksta iegūtos rezultātus, izmantojot dabaszinību terminus
		6.17. izdara vienkāršus secinājumus
		6.18. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem, lietojot vienkāršus dabaszinību terminus
		6.19. atbild uz skolotāja vai citu skolēnu jautājumiem, lietojot vienkāršus dabaszinību terminus
	Cilvēka un vides mijiedarbība	6.20. novērtē savu un citu skolēnu ieguldījumu, meklējot atbildi uz pētniecības darba jautājumu
		8.11. ir vēlme darboties; piedalās tuvākās apkārtnes sakopšanā
8.12. ievēro personīgo higiēnu		
		8.16. apzinās, ka dabaszinībās iegūtās zināšanas un prasmes ir izmantojamas ikdienas dzīvē
MŪZIKA	Mūzikas uztvere un radošā darbība	8.4. piedalās muzikālajās spēlēs un rotaļās 8.6. ir ieinteresēts radošā muzicēšanā
VIZUĀLĀ MĀKSĻA	Mākslas valoda	6.7. zina ar mākslu saistītas profesijas
	Mākslas uztvere un radošā darbība	7.4. eksperimentē un atklāj jaunus tehniskus paņēmienus
		7.5. izmanto plaknes un telpas iespējas, strādājot individuāli un grupā
		7.6. prot pastāstīt par sava radošā darba ieceri un procesu
		7.7. prot plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku mācību stundas ietvaros
	7.9. prot atrast un saprot informāciju, kas pievienota mākslas darbam	
	Māksla – kultūras sastāvdaļa	8.7. ir iepazinis mākslas muzejus un izstādes, kā arī tuvākās apkārtnes kultūrvēsturiskās vietas
SOCIĀLĀS ZINĪBAS	Gatavība sociāli atbildīgai nostājai	6.1. vērtē savu un citu rīcību, raksturojot to kā labu vai sliktu, un pamato savu vērtējumu
		6.2. attīsta pozitīvu pieeju dzīvei (optimismu) pamatotu lēmumu
		6.3. izprot palīdzības nozīmi, ir izpalīdzīgs
		6.4. novērtē dalīšanās prieku (prot dalīties ar citiem)
		6.5. ievēro norises dabā, interesējas par tām, jūt līdzīgu dzīvām būtnēm

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		6.6. apzinās savu saistību ar vidi un atbildību par to	
		6.7. atšķir savai veselībai drošu un nedrošu vidi	
		6.9. apzinās, ka var piedalīties lēmumu pieņemšanā un to īstenošanā ģimenē, klasē, skolā	
		6.11. izvēles situācijā ikdienā izvērtē vairākas alternatīvas un pieņem ekonomiskās izvēles situācijā	
	Sociālpolitisko un ekonomisko norišu un personības attīstības pētīšana un interpretēšana	7.1. prot pastāstīt par to, ko prot un var iemācīt citiem	
		7.2. prot strādāt pāri - uzklausa otra domas, saskata otra vajadzības un izpilda darbu atbilstoši skolotāja norādījumiem	
		7.3. prot pastāstīt par savām izjūtām situācijās, kad saņēmis mīlestību, rūpes, piedošanu un kad to sniedzis	
		7.4. ir draudzīgs, ieinteresēts un atsaucīgs, strādājot pāri	
		7.5. strādājot pāri, ierosina, kā uzlabot klases vai skolas vidi	
		7.6. ievēro grupas darba noteikumus	
		7.7. prot pastāstīt par pāri (vai grupā) paveiktu darbu	
		7.8. prot iepļānot laiku, iekārtot darba vietu mācībām, izvēlēties un turēt kārtībā mācību uzdevumam nepieciešamos mācību piederumus	
		7.9. spēj secīgi izpildīt mācību uzdevum atbilstoši skolotāja norādījumiem vai iepriekš dotam uzdevuma aprakstam	
		7.10. vērtē savus un vienaudžu sasniegumus pēc skolotāja dota parauga	
		7.11. izrāda vēlmi iegūt informāciju par personības un sabiedrības attīstības jautājumiem	
		7.12. atrod mācību uzdevuma veikšanai nepieciešamo informāciju skolotāja norādītajos informācijas avotos (Latvijas karte, zīmējums, uzzīņu literatūra, vienkārši grafiki, saruna ar līdzcilvēkiem, plašsaziņas līdzekļi, arī internets)	
		7.13. pēc skolotāja norādījuma izmanto dažādus informācijas ieguves veidus (intervē, anketē, novēro)	
		7.17. saprot, ka katrai rīcībai ir sekas	
		7.18. prot izteikt savu viedokli	
		7.19. skolotāja vadībā prot sagatavoties sarunai (sagatavot jautājumus, sarunāt tikšanos)	
		7.20. skolotāja vadībā izstrādā jautājumus un veic aptauju	
SOCIĀLĀS ZINĪBAS		Izpratne par cilvēka un sabiedrības attīstības norisēm un likumsakarībām	8.2. prot nosaukt un pamatot sev nozīmīgas tikumiskās īpašības
			8.3. apzinās un ar piemēriem ilustrē to, ka cilvēka ētisko rīcību var noteikt prāts, jūtas un gribasspēks
			8.5. apzinās īpašības, kas veicina labvēlīgu saskarsmi
	8.6. prot izvēlēties pieklājīgu uzvedību konkrētā situācijā (piemēram, skolā, uz ielas, sabiedriskajā transportā)		
	8.8. salīdzina, kas kopīgs un kas atšķirīgs dažādiem cilvēkiem (piemēram, intereses, vērtības, izskats, uzskati)		
	8.9. pazīst dažādu emociju izpausmes; spēj saistīt emocijas ar notikumiem		
	8.10. zina, kas ir nepieciešams fiziskai un garīgai attīstībai		
	8.12. zina, kā rūpēties par savu veselību ikdienā		

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		<p>(personīgā un zobu higiēna, veselīgs uzturs un fiziskā aktivitāte)</p> <p>8.21. saprot, ka katrs cilvēks var būt darbaspēks, un prot pastāstīt, ko cilvēks var piedāvāt darba tirgū (fiziskais spēks, zināšanas, prasmes, iemaņas, pieredze, dotumi)</p> <p>8.22. zina, kas ir nauda, un prot ar piemēriem pastāstīt par naudas īpašībām</p> <p>8.24. lieto jēdzienus: cilvēku grupas, savstarpējās attiecības, atbildība</p> <p>8.27. prot pastāstīt, ko pašvaldība veic iedzīvotāju labā</p> <p>8.28. saprot, ka katram cilvēkam ir tiesības un pienākumi; prot nosaukt nozīmīgākās bērna tiesības un pienākumus, kas skolēnam jāveic ikdienā (ģimenē, skolā)</p> <p>8.29. zina savas tiesības un pienākumus ģimenē, klasē, skolā</p> <p>8.30. zina, ka pastāv dažādi noteikumi; izprot, kādas var būt sekas, tos ievērojot un neievērojot</p>
TEHNOLOĢIJAS UN DIZAINS	Zināšanas un izpratne par cilvēka dzīvesvidi	<p>10.5. zina galvenos ikdienas darbus, kas nodrošina mājīgumu; piedalās mājas darbu veikšanā</p> <p>10.12. prot klāt galdu vienkāršai ikdienas maltītei, rīkoties ar galda piederumiem, uzvesties ēšanas laikā</p> <p>10.13. saprot, ka, iegādājoties preces, jānovērtē to kvalitāte, nepieciešamība, cena; zina, ka jāsauglabā pirkumus apliecinoši dokumenti (kases čeki)</p>
	Tehnoloģiju praktiska un radoša lietošana cilvēka dzīvesvides uzlabošanai	<p>11.1. izprot, ka priekšmeti un lietas ir noteiktas cilvēku darbības rezultāts</p> <p>11.4. prot atrast un izmantot informāciju no skolēna vecumam atbilstošiem periodiskajiem izdevumiem, grāmatām</p> <p>11.9. prot gatavot vienkāršus priekšmetus, telpu rotājumus, iesaiņot un noformēt dāvanas (aplicējot, lokot, veidojot, pinot, vijot), izmantojot tekstilmateriālus, papīru, stieples, plastilīnu, dabas materiālus; ir pieredze darboties rūpīgi, patstāvīgi vai kopā ar citiem, pabeigt darbu un sagatavot rezultātu kopīgai vērtēšanai; zina un ievēro darba drošības noteikumus</p> <p>11.10. spēj novērtēt savu darbību un sasniegto rezultātu; mācās saskatīt pozitīvo sasniegumu savā un citu darbā</p>
	Savu iespēju apzināšanās dzīvesvides pilnveidošanai	<p>12.2. izprot, kā stundās iegūtās zināšanas un prasmes tiek izmantotas mājās (sadzīvē), brīvajā laikā (atpūtā) un dažādās profesijās</p> <p>12.5. saskata amatnieku izstrādājumu izmantošanas estētisko un praktisko nozīmi mājās vidē</p>
ĒTI KA	Tikumiskās vērtības un ētiskais	<p>6.4. mācās apzināties normu dažādību ģimenē, skolā, sabiedrībā</p>

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	mantojums	6.8. ir motivēts rīkoties saskaņā ar tikumiskajām vērtībām
	Pašnoteikšanās un tikumiskā izaugsme	7.2. prot raksturot sevi, balstoties tikumiskajās vērtībās un morāles principos
		7.3. apzinās pašvērtību un pašdisciplīnas nozīmi
		7.4. zina tikumiskās izvēles kritērijus (pienākums, atbildība, sekas, cieņa, "ētikas zelta likums")
		7.5. mācās kritiski domāt un lietot kritērijus vērtību izvēlei
		7.6. mācās attīstīt savas morālās jūtas
		7.9. mācās izprast saistību starp rīcību un tās sekām
		7.10. prot raksturot atbildīgu/bezatbildīgu rīcību
		7.12. prot lietot jēdzienus: atbildība, sekas, laba/slihta rīcība, izvēle, kļūda, "ētikas zelta likums"
	Saskarsmes tikumiskais pamats	8.1. izprot savu piederību ģimenei, klasei, sabiedrībai, dabai
		8.2. mācās cienīt cilvēku, dzīvo radību, vidi
		8.3. apzinās tikumiskas saskarsmes vērtību
		8.5. zina saskarsmes morālo pamatu
		8.6. mācās veidot pozitīvas, jēgpilnas attiecības
		8.7. atzīst cieņu par pamatu tikumisku attiecību veidošanā
8.8. pieņem otra cilvēka citādību		
8.10. zina pieklājīgas uzvedības normas		
8.11. prot ievērot saskarsmes normas		
8.12. ir motivēts izvēlēties pieklājīgas uzvedības normas mājās, skolā, uz ielas, sabiedrībā		
8.13. prot lietot jēdzienus: uzvedības normas, pārkāpums, pieklājīgs, nepieklājīgs, rupjš, aizvainot, atvainoties; sāpes, nodarīt sāpes, darīt pāri, just līdzi, piedot, lūgt piedošanu, bēdas, prieks, uzklaustīt, lūgt/likt		

4.-6. klase

Mācību priekšmets	Komponents	Pamatprasības, beidzot 6. klasi.
LATVIEŠU VALODA	Komunikatīvā kompetence	Izglītojama:
		10.1. zina, ka ir verbāli un neverbāli saziņas līdzekļi (mīmika, žesti), un izprot to nozīmi saziņā
		10.3. plāno un veido adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam atbilstošus izteikumus, izsaka savu viedokli un pamato to
		10.4. izprot runas kultūras nozīmi saziņā un ievēro apgūtās runas etiķetes normas
		10.5. vērtē savu izteikumu atbilstību adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam
		10.8. apzinās klausīšanās nozīmi
		10.9. veido izteikumus un tekstu atbilstoši saziņas tematam, mērķim un adresātam
		10.11. uzstājas klasē ar paša sagatavotu tekstu
		10.12. mērķtiecīgi pilnveido runāšanas prasmi
		10.16. vērtē tekstā ietvertu informāciju (jauna/zināma, svarīga/mazsvarīga) un izmanto to savā darbībā
10.18. raksta tekstu atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam		

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		10.20. pieraksta un sistematizē informāciju, izmantojot dažādus paņēmienus	
	Valodas kompetence	11.3. veido mērķtiecīgu, sakarīgu un pabeigtu tekstu 11.13. izrunā un raksta vārdus atbilstoši pareizrakstības normām 11.16. izmanto savas runas bagātināšanai dažādu slāņu leksiku	
	Sociokultūras kompetence	12.1. saprot valodas nozīmi kultūrā un savas personības pilnveidē 12.4. saskata atšķirības starp savā un citu etnosu kultūrā pieņemto runas etiķeti/runas uzvedības tradīcijām	
SVEŠVALODA	Valodas un komunikatīvā kompetence	12.5. sazinās ikdienišķās situācijās, kur notiek vienkārša informācijas apmaiņa par zināmām tēmām 12.6. iesaistās sarunā, bet tās uzturēšanai var būt nepieciešama sarunas biedra palīdzība 12.7. vienkāršos teikumos stāsta par sevi, savu tuvāko apkārtni un citām zināmām tēmām 12.8. raksta īsu, vienkāršu tekstu par zināmām tēmām: zīmītes, paziņojumus, pastkartes un vēstules 12.9. aizpilda vienkāršas veidlapas, ierakstot informāciju par sev	
	Sociokultūras kompetence	13.3. ir iecietīgs pret svešo un nepazīstamo	
	MATEMĀTIKA	Matemātiskā instrumentārija izveidē	10.1.7. nolasīt un pierakstīt gadskaitļus, izmantojot romiešu ciparus 10.2.8. aprēķināt attālumu kartē pēc dotā mēroga 10.3.5. aprēķināt procentus no skaitļa un skaitli, ja zināma tā procentu vērtība, izteikt divu skaitļu attiecību procentos 10.4.5. risināt praktiskus uzdevumus, kas saistīti ar sadzīves, dabaszinātņu, vides un veselības jautājumiem, apzinās to nozīmi ikdienas dzīvē 10.7.3. attēlot sakarības tabulās
		Matemātikas lietojums dabas un sabiedrības procesu analīzē	11.1. lietot laukuma, tilpuma, ātruma mērvienību 11.3. novērtēt apgūto ģeometrisko figūru lielumu pēc acumēra 11.6. savākt un pierakstīt dažādos eksperimentos, pētījumos un aptaujās iegūtos datus, tos sakārtot, sistematizēt, attēlot vizuāli 11.7. attēlot informāciju tabulās, stabiņveida diagrammās un iegūt informāciju no tām, iegūt informāciju no sektora diagrammām 11.9. izmantot datoru informācijas iegūšanai
		Matemātisko modeļu veidošana un pētīšana ar matemātikai raksturīgām metodēm	12.3. izprast pamatojuma nepieciešamību 12.5. izvirzīt hipotēzes reālās problēmas formulēšanai matemātiskā valodā 12.7. lietot piemērotus paņēmienus, lai atrisinātu problēmas, izmantojot skaitliskus modeļus 12.8. precīzi lietot simbolus un apzīmējumus 12.9. lietot shēmas, stabiņu diagrammas un tabulas, prezentējot problēmas risinājumu 12.10. rūpīgi izveidot grupas darba prezentāciju un pastāstīt par to
DABASZINĪBAS		10.1. iegūst informāciju dabaszinību jomā, atbilstoši situācijai izmantojot dažādu paņēmienus. Atbilstoši veicamajam uzdevumam izvēlas un sameklē informācijas avotus	

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	Pētniecības darba pamati	<p>10.2. izmanto dažādus informācijas avotus (piemēram, grāmatas, žurnālus, Sarkano grāmatu), specifiskus informācijas avotus (modeļus, kartes, globusu), plašsaziņas līdzekļus un informācijas tehnoloģijas</p> <p>10.3. novērtē informācijas derīgumu un ticamību</p> <p>10.5. formulē ar pētījumu saistītus jautājumus par konkrētu problēmu, izvirza vienkāršu pieņēmumus un izlemj, kā varētu iegūt atbildes</p> <p>10.6. plāno vienkārša eksperimenta norisi nepieciešamo datu ieguvei</p> <p>10.8. veic fizikālo lielumu (piemēram, masa, ātrums, spēks) mērījumus, nosaka attālumus kartē vai plānā, izmantojot mērogu. Pieraksta mērījumu rezultātus, izmantojot atbilstošus fizikālo lielumu apzīmējumus un mērvienības</p> <p>10.11. ievēro darba drošības noteikumus atbilstoši instrukcijai</p> <p>10.14. apkopo, sakārto un pārveido iegūtos datus zīmējumos, tabulās, grafīkos, diagrammās un kartēs</p> <p>10.15. apraksta iegūtos rezultātus, izmantojot dabaszinību terminus un apzīmējumus</p> <p>10.16. salīdzina iegūto datu atbilstību izvirzītajiem pieņēmumiem, citu skolēnu iegūtajiem datiem</p> <p>10.17. izskaidro iegūtos datus</p> <p>10.18. pamato nesakritības ar izvirzītajiem pieņēmumiem un spēj, ja nepieciešams, atgriezties pie kāda no iepriekšējiem pētniecības darba posmiem un veikt to atkārtoti</p> <p>10.19. izdara secinājumus</p> <p>10.20. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem, izskaidrojot un pamatojot tos, lietojot dabaszinību terminus</p> <p>10.21. atbild uz jautājumiem, pamato un aizstāv savu viedokli, lietojot dabaszinību terminus</p> <p>10.22. novērtē paveiktā darba nozīmi, lai atbildētu uz pētniecības darba jautājumu, izprotot eksperimenta lomu izvirzītā pieņēmuma apstiprinājumam vai neatbilstībai</p>
	Cilvēka un vides mijiedarbība	<p>12.2. zina un ievēro drošības noteikumus, uzturoties dabā (uz ūdens, uz ledus, mežā, purvā, saulē). Izprot drošības noteikumu ievērošanas nepieciešamību un apzinās to neievērošanas sekas</p> <p>12.3. prot izsaukt pirmo palīdzību nelaimes gadījumā un, ja nepieciešams, sniegt pirmo palīdzību (piemēram, ugunsgrēka gadījumā, kodīgai vielai nokļūstot uz ādas)</p> <p>12.10. ir iegūta pieredze rūpēties par dzīvajām būtnēm; apzinās dzīvo būtnu saudzēšanas nepieciešamību</p> <p>12.13. piedalās pasākumos, kas saistīti ar apkārtējās vides kvalitātes uzlabošanu, kā arī vietējo vides problēmu risināšanā</p> <p>12.14. izprot personīgās higiēnas ievērošanas nepieciešamību un ievēro to</p> <p>12.15. zina iespējamos traumu vai saindēšanās izraisītājus (indīgas vielas, kodīgas vielas, smacējošas vielas, indīgie augi, indīgās sēnes, dzīvnieki, elektrība, troksnis, starojums) un prot izvairīties no riska situācijām dabaszinībās iegūtās zināšanas</p> <p>12.16. izprot veselīga dzīvesveida nozīmi un cenšas to ievērot</p>

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		12.17. ir saudzīga attieksme pret savu un citu veselību 12.20. ir iegūta motivācija tālākai dabaszinātņu mācību priekšmetu apguvei, zinot profesijas, kurās nepieciešamas		
LITERATŪRA	Literatūra – vārda māksla	7.10. raksturo literārā darba varoņus un vērtē to nozīmi sižeta risinājumā 7.12. nosaka literārā darba valodas tēlainās izteiksmes līdzekļus (epītetus, salīdzinājumus, personifikācijas, metaforas) un ritma elementus dzejā		
	Literārā darba uztvere un radošā darbība	8.1. izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro darbu 8.4. novērtē paša vai citu teksta lasījumu pēc norādītiem vai sadarbībā ar skolotāju izveidotiem kritērijiem 8.6. raksta anotāciju un atsaukumi par literāru darbu 8.7. veido aprakstu un vēstījumu par literārajiem un brīvajiem tematiem 8.8. raksta pasakas, izmantojot tautas pasaku sižetiskās shēmas un kompozīciju 8.9. novērtē paša vai cita veidotu tekstu pēc sadarbībā ar skolotāju izstrādātiem kritērijiem 8.10. inscenē dialogisku fabulu, dzejoli, pasaku 8.11. ir ieinteresēts radošajā pašizpaušmē, lasot literāru tekstu 8.12. ir ieinteresēts fantazēt, veidot asociācijas, radīt jaunas idejas 8.13. ir ieinteresēts radošajā pašizpaušmē tekstveides procesā		
		Literatūra -kultūras sastāvdaļa	9.5. ir iepazinis tradicionālos informācijas ieguves avotus un orientējas savas skolas, pilsētas (ciema) bibliotēkā, prot atrast nepieciešamo informāciju	
		MŪZIKA	Mūzikas uztvere un radošā darbība	12.6. ir improvizēšanas pieredze, ir ieinteresēts radošā muzicēšanā
			Mūzika – kultūras sastāvdaļa	13.5. var nosaukt Latvijā nozīmīgākos populārās un rok-mūzikas izpildītājmāksliniekus 13.6. diskutē par mūziku, spēj toleranti uz klausīt atšķirīgu viedokli
		VIZUĀLĀ MĀKSĻA	Mākslas valoda	10.7. zina daudzveidīgas ar mākslu saistītas profesijas; ir iepazinis mākslas darba tapšanas procesu
			Mākslas uztvere un radošā darbība	11.5. izmanto plaknes un telpas iespējas, īsteno procesuālas radošas idejas individuāli un grupā 11.7. prot plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku ilgtermiņa darbos, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus 11.9. prot atrast nepieciešamo informāciju par vizuālo mākslu dažādos informācijas avotos.
				Māksla kā kultūras sastāvdaļa
		SOCIĀLĀS ZINĪBAS	Gatavība sociāli atbildīgai nostājai	10.1. izprot saikni starp rīcību un sekām; pauž savu tikumisko izvēli 10.2. apzinās dzīves mērķa nozīmību un prot pastāstīt par savu dzīves mērķi citiem 10.8. apzinās, ka cilvēks pats ir atbildīgs par savu veselību un drošību; novērtē savus veselību ietekmējošos paradumus

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		10.9. zina, kā izmantot skolas pašpārvaldes iespējas, lai uzlabotu skolas vidi
		10.10. novērtē ģimeni, mājas, dzimteni kā nozīmīgas vērtības savā un citu cilvēku dzīvē
		10.11. atzīst citu tiesības uz atšķirīgiem uzskatiem
		10.12. ekonomiskās izvēles situācijā izvērtē alternatīvas, ar ekonomiskiem apsvērumiem pamato savu izvēli un pieņem lēmumu, kā rīkoties
Sociālpolitisko un ekonomisko norišu un personības attīstības pētišana un interpretēšana		11.1. izprot sadarbības priekšrocības
		11.2. novērtē savas spējas izpildīt dažādas sociālās lomas, mācoties grupā
		11.3. prot strādāt grupā - uzklausa un pārdomā citu uzskatus, neizdarot pārsteidzīgus secinājumus, atzīst citu vajadzības un intereses, kā arī ņem vērā citu domas, emocijas, pieredzi, attieksmes, pārliecību
		11.4. novērtē grupu darba priekšrocības un iespējamās grūtības mācību mērķu sasniegšanai
		11.5. spēj iejusties citu cilvēku situācijā un apzinās, ka cita cilvēka rīcību nosaka viņa vērtības, uzskati, pārliecība
		11.6. ir draudzīgs, ieinteresēts un atsaucīgs attieksmē pret visiem grupas biedriem
		11.7. strādājot grupā, iesaistās sadarbības problēmu (viedokļu neuzklausišana, dominēšana, personības, nevis uzskatu kritizēšana) konstruktīvā risināšanā
		11.8. izstrādā grupas darba noteikumus atbilstoši mācību uzdevumam
		11.9. prot sniegt mutisku ziņojumu par grupas darba rezultātiem
		11.10. prot prognozēt mācību uzdevuma veikšanai nepieciešamo laiku
		11.11. spēj secīgi izpildīt mācību uzdevumu un plānot mācību uzdevuma izpildi
		11.12. prot kopā ar skolotāju formulēt mācību sasniegumu kritērijus un vērtēt savu un vienaudžu veikumu atbilstoši kritērijiem
		11.13. prot mērķtiecīgi uzdot jautājumus par apspriežamo tematu
		11.14. zina, kādos informācijas avotos meklējama informācija par sociālpolitiskiem, ekonomiskiem jautājumiem; prot to patstāvīgi atrast dažādos informācijas avotos (uzziņu literatūra, plašsaziņas līdzekļi, datorresursi) un izmantot mācību uzdevumu veikšanai
		11.15. aptaujājot, sarunājoties, klausoties citu stāstījumu un lasot prot iegūt nepieciešamo informāciju par personību un sabiedrību
		11.16. atbilstoši mācību uzdevumam atšķir būtisku informāciju no maznozīmīgas
		11.19. prot dažādās dzīves situācijās saskatīt un izvērtēt cēloņus un sekas mijsakārbas
		11.20. prot saskatīt dažādus viedokļus, prot formulēt savu viedokli
		11.21. prot sagatavoties intervijai, intervēt, apkopot un noformēt intervijas materiālus
		11.22. prot, strādājot grupā, sastādīt anketu, veikt aptauju, apkopot un noformēt aptaujas rezultātus
	11.23. prot ar toleranci izturēties pret atšķirīgām vērtībām, uzskatiem, pārliecību	

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

TEHNOLOĢIJA UN DIZAINS	Izpratne par cilvēka un Sabiedrības attīstības norisēm un likumsakarībām	14.1. spēj salīdzināt un izprot atšķirību mājas darbu plānošanā senāk un tagad, atšķirību lauku iedzīvotāju un pilsētnieku mājas darbos
		14.5. saprot, ka mājas darbi jāplāno kopīgi, katram ģimenes loceklim uzņemoties noteiktus pienākumus, kas jāveic regulāri; spēj patstāvīgi plānot laiku mājas darbu veikšanai
		14.9. raksturo dažādus apģērba veidus; apzinās piemērota, situācijai atbilstoša apģērba izvēles nepieciešamību un prot to izvēlēties; zina apģērba kopšanas iespējas
		14.11. prot novērtēt pārtikas produktu un ēdienu kvalitāti pēc to organoleptiski nosakāmām īpašībām, gatavot ēdienu pēc receptes
		14.12. prot klāt galdu atbilstoši ēdienkartei, pasniegt un noformēt ēdienus, uzvesties pie galda atbilstoši pieņemtajām uzvedības normām
	Tehnoloģiju praktiska un radoša lietošana cilvēka dzīvesvides uzlabošanai	15.4. ir iepazinies ar informācijas ieguves iespējām (arī izmantojot modernās informācijas tehnoloģijas) un lietošanu, prot atrast nepieciešamo informāciju dažādos avotos
		15.6. prot izvēlēties izstrādājuma ieceres īstenošanai nepieciešamos materiālus, aprēķināt to izmaksas, daudzumu, izmantot un kombinēt dažādus materiālus
		15.7. prot izvēlēties darbarīkus, materiālus un racionāli iekārtot darba vietu atbilstoši tehnoloģijai
	Savu iespēju apzināšanās dzīvesvides pilnveidošanai	16.2. saskata, ka mājturības stundās gūtās zināšanas un prasmes papildina mājās gūto pieredzi, novērtē mājas darbu plānošanu, savus un mājinieku uztura paradumus
16.3. saskata iespējas un apzinās, ka paša darinātais izstrādājums var dot iespēju sevi apliecināšanai un tam var būt praktisks lietojums		
16.5. apzinās tradīciju un tautas mākslas nozīmi un izmantošanas iespējas mūsu dienās mājokļa iekārtošanā, apģērbā, galda klājumā, uzturā, saistot to ar savas personiskās dzīvesvides kvalitāti		
SPORTS	Zināšanas un izpratne sportā	14.1.4. zina sava organisma funkcijas fiziskajās aktivitātēs un izprot nepieciešamību rūpēties par pareizu stāju
		14.3. izmanto informācijas avotus un interesējas par svarīgākajiem sporta pasākumiem savā reģionā, Latvijā un pasaulē, olimpisko spēļu simboliku un kultūrvēsturisko nozīmi
	Fizisko spēju attīstība veselības nostiprināšanai un uzlabošanai	17.1. izprot, ka fiziskās aktivitātes attīsta vispārējo fizisko sagatavotību
	Sabiedriskajai un personiskajai Dzīvei nepieciešamās pamatprasmes	18.1. izprot un ievēro svarīgākos rotaļu un spēļu noteikumus sporta pasākumos
		18.2. ievēro godīgas spēles principu attieksmē pret sevi, komandas dalībniekiem, pretiniekiem un tiesnešiem

7.-9. klase

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

Mācību priekšmets	Komponents	Pamatprasības, beidzot 9. klasi. Izglītojamaais:			
LATVIEŠU VALODA	Komunikatīvā kompetence	14.1. saziņā mērķtiecīgi izmanto verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus			
		14.2. orientējas dažādās saziņas situācijās			
		14.3. plāno, veido un koriģē savu runu un uzvedību atbilstoši saziņas situācijai, izsaka savu viedokli un argumentē to			
		14.4. ievēro saziņā runas etiķetes normas un uzvedības normas			
		14.5. vērtē savu un citu izteikumu atbilstību saziņas situācijai			
		14.6. kritiski uztver dzirdēto tekstu			
		14.8. ievēro klausītāja kultūru un vērtē savu klausīšanās kvalitāti			
		14.10. stāsta radoši vai konspektīvi			
		14.11. mērķtiecīgi izmantojot valodas līdzekļus, sagatavo tekstu un uzstājas ar to			
		14.12. ievēro runātāja kultūru un vērtē savu runāšanas kvalitāti			
		14.16. kritiski vērtē tekstā ietvertu informāciju un izmanto to savā darbībā			
		14.18. raksta tekstu atbilstoši saziņas situācijai			
		14.20. mērķtiecīgi izmanto dažādas pieraksta tehnikas informācijas sistematizēšanai un apmaiņai			
		Valodas kompetence	15.4. veido tekstu, ievērojot teksta pazīmes		
15.12. apzināti un mērķtiecīgi lieto pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas dažādus teikumus					
15.15. ievēro ortoēpijas un ortogrāfijas normas					
SVEŠVALODA	Valodas un komunikatīvā kompetence	16.4. sameklē konkrētu informāciju dažādu stilu un žanru tekstos			
		16.5. piedalās sarunā par zināmiem vai interesējošiem, kā arī ar ikdienas dzīvi saistītiem tematiem			
		16.6. iesaistās diskusijās par labi zināmām un ar ikdienas dzīvi saistītām problēmām			
		16.7. pamato un paskaidro savus uzskatus un nodomus			
		16.9. raksta saistītu tekstu par zināmiem vai interesējošiem jautājumiem			
		16.10. raksta vēstuli par saviem pārdzīvojumiem un iespaidiem.			
		Sociokultūras kompetence	17.3. veido un uztur kontaktus ar vienaudžiem un pieaugušajiem, pieņem viedokļu daudzveidību		
			17.4. ar cieņu izturas pret citām tautām un valodām		
			MATEMĀTIKA	Matemātiskā instrumentārija izveidē	14.5.9. mērķtiecīgi pilnveidot skaitlisku praktiska satura uzdevumu risināšanas prasmi
					14.8.4. risināt praktiskus uzdevumus, kas saistīti ar sadzīves, dabaszinātņu, vides un veselības jautājumiem, sastādot vienādojumus, to sistēmas, noteikt atšķirību starp teksta uzdevuma atrisinājumu un atbilstošā vienādojuma vai vienādojumu sistēmas atrisinājumu
14.10.7. analizēt dabas, tehnikas un sabiedrības procesus, vispirms sastādot to matemātiskos modeļus minēto funkciju formā					

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		14.11.4. veidot un analizēt procesu matemātiskos modeļus ar aritmētiskās progresijas/ģeometriskās progresijas palīdzību
	Matemātikas lietojums dabas un sabiedrības procesu analīzē	15.5. formulēt jautājumus par nepieciešamajiem datiem, kas jāvāc un jāapkopo, apsverot, kādi secinājumi no tiem tiks izdarīti un kāda statistiskā analīze nepieciešama
		15.6. savākt datus no dažādiem piemērotiem avotiem, ietverot eksperimentus, pētījumus un aptaujas; apstrādāt un attēlot datus sektora diagrammās un grafikos; piedalīties informācijas apmaiņā
		15.7. precīzi un objektīvi interpretēt un apspriest datus - atbildēt uz izvirzītajiem jautājumiem, izdarot secinājumus no datiem
		15.8. sazināties matemātiski, lietojot dažādu veidu diagrammas un ar tām saistīto paskaidrojošo tekstu, izskaidrojot to matemātiskā pasniegšanas veida izvēli
		15.9. veidot un analizēt informācijas apkopojumus ar matemātisku saturu un iegūt no tiem jaunu informāciju
		15.10. izmantot kalkulatoru/datoru informācijas apstrādei
		15.11. grupēt elementus pēc dotajiem nosacījumiem, noteikt prasītā veida grupu skaitu
	Matemātisko modeļu veidošana un pētīšana ar matemātikai raksturīgām metodēm	16.1. formulēt matemātikas kursā sastopamos jēdzienus un apgalvojumus, novērtēt to pareizu lietošanu, pazīt dažādu valodas konstrukciju precīzo loģisko jēgu, pāriet no kāda fakta formulējuma uz tam ekvivalentu formulējumu
		16.6. formulēt pamatojumus un novērtēt pamatojuma pareizību
		16.7. objektīvi izvērtēt dažādus viedokļus, pamatot un aizstāvēt savu viedokli
		16.8. reālu problēmu formulēt matemātiskā valodā
		16.9. izveidot un apkopot doto vai iegūto matemātisko informāciju, atklāt likumsakarības, tās paplašināt un vispārināt, pārbaudīt un izskaidrot vispārinājumu
		16.10. izvēlēties un lietot piemērotus paņēmienus, lai atrisinātu problēmas, izmantojot algebriskus un ģeometriskus modeļus
		16.13. lietot diagrammas un shēmas, prezentējot problēmas risinājumu
16.14. individuāli un grupā izveidot darba prezentāciju		
16.15. precīzi argumentēt savu viedokli		
INFORMĀTI KA	Zināšanas par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības tempiem un pamatjēdzieniem	6.6. prot nosaukt populārākās operētājsistēmas un lietotnes (attēlu apstrādes, teksta apstrādes, izklājlapu, prezentācijas un multivides lietotnes) un to izmantošanas iespējas
		6.12. prot nosaukt datoru izmantošanas piemērus ikdienā (sadzīvē, izglītībā, ražošanā, tirdzniecībā, medicīnā, pārvaldē)
		6.13. prot nosaukt dažus uzdevumus, kurus efektīvāk var veikt dators un kurus - cilvēks.
		7.1. zina, kā pareizi ieslēgt un izslēgt datoru, atsākt datora darbību (atsāknēt to), kā pareizi ieslēgt un

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

Praktiskais un pētniecības darbs	izslēgt perifērijas ierīces - monitoru un printeri – un kādas sekas var radīt šo noteikumu neievērošana
	7.2. prot lietot elektronisko datu nesējus (USB zibatmiņa u.c.)
	7.5. prot atvērt, aizvērt, minimizēt, maksimizēt, atjaunot logu, mainīt tā izmērus un pārvietoties starp atvērtiem logiem
	7.6. priekšstata līmenī zina par datu organizāciju atmiņas ierīcēs: mapes, apakšmapes, datnes un to ikonas
	7.7. prot atšķirt populārāko lietotņu (teksta apstrādes, izklājlapu, prezentācijas, attēlu apstrādes) izveidoto datņu tipus un to ikonas
	7.10. prot veikt darbības ar mapēm un datnēm: meklēt, dzēst, dublēt, pārvietot, veidot rezerves kopijas uz tās pašas un citas atmiņas ierīces, iztukšot atkritni un atjaunot datus no atkritnes
	7.12. prot atvērt un aizvērt lietotni un sakārtot tās darba vidi, pārvietoties starp atvērtām lietotnēm
	7.13. prot izveidot jaunu dokumentu, atvērt un aizvērt vienu vai vairākus eksistējošus dokumentus, pārvietoties starp atvērtiem dokumentiem, mainīt dokumenta apskates režīmus un mērogus
	7.14. prot saglabāt eksistējošu dokumentu ar to pašu vai citu nosaukumu tajā pašā mapē, citā mapē, citā atmiņas ierīcē
	7.15. zina un izprot, kāpēc nepieciešams iestatīt dokumenta lappuses parametrus (orientāciju, mērogu un lielumu), un prot nomainīt tos
	7.16. zina, kāpēc pirms dokumenta izdrukāšanas jāveic tā priekšskatīšana, un prot priekšskatīt un izdrukāt dokumentu
	7.18. zina un izprot datorizētas attēlu apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus; prot nosaukt dažas grafisko attēlu apstrādes lietotnes
	7.20. prot veikt darbības ar attēlu un tā daļām: dzēst, kopēt, pārvietot, pagriezt, mainīt izmērus
	7.21. zina un izprot datorizētas teksta apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, prot nosaukt dažas teksta apstrādes lietotnes
	7.22. prot ievadīt tekstu (rakstzīmes) un veikt rediģēšanas pamatoperācijas: iespraust un dzēst rakstzīmi, vārdu, rindu, teikumu, rindkopu un teksta fragmentu
	7.23. prot dokumentā un starp aktīviem dokumentiem dublēt un pārvietot dokumenta daļas
	7.24. prot formatēt rakstzīmes: mainīt rakstzīmju fontu, lielumu un krāsu, izmantot slīprakstu, treknrakstu, pasvītrosānu, augšējo un apakšējo indeksu
	7.25. prot formatēt rindkopas: līdzināt tekstu pēc kreisās un labās malas, abām malām, centrēt tekstu, veidot atkāpes, mainīt attālumu starp vienas teksta rindkopas rindām un starp rindkopām, veidot aizzīmētus un numurētus sarakstus
	7.29. prot mainīt lappuses iekārtojumu: lapas izmērus, orientāciju un malu platumu
	7.30. prot dokumentā ievietot un dzēst speciālas rakstzīmes (simbolus), rindkopu, lappuses pārtraukumu, lappuses numuru, vēri

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	7.31. prot ievietot formulu un attēlu, mainīt to novietojumu un izmēru
	7.32. prot dokumentā izveidot tabulu un to modificēt: iespraust un dzēst kolonnas un rindas, mainīt kolonnu platumu un tabulas noformējumu
	7.33. prot izmantot pareizrakstības pārbaudes līdzekļus
	7.34. zina izklājlapu lietošanas jomas un pamatjēdzienus - darbgrāmata, darblapa (izklājlapa), rinda, kolonna, šūna, šūnas adrese, apgabals, diagramma, formula - un prot nosaukt dažas izklājlapu lietotnes
	7.40. prot veikt vienkāršu datu atlasī
	7.43. prot formatēt tekstu: mainīt rakstzīmju fontu, lielumu un krāsu, izmantot kursīvu, trekņrakstu, pasvītrošanu, augšējo un apakšējo indeksu, mainīt šūnas satura orientāciju un izlīdzināšanas veidu
	7.46. prot izveidot esošā vai jaunā lapā diagrammu, izvēlēties piemērotu diagrammas tipu (stabiņu, līniju, joslu un sektordiagrammu)
	7.47. prot mainīt diagrammas tipu un noformējumu, pievienot uzrakstus, pārvietot diagrammu un mainīt tās izmērus
	7.48. prot nosaukt prezentācijas līdzekļu izmantošanas iespējas, zina, ka informācijas prezentēšana ir katra projekta loģisks noslēgums, un prot nosaukt populārākās prezentāciju lietotnes
	7.50. prot izveidot un aizpildīt jaunu slaidu, izmantojot slaidu veidnes (ar tekstu un attēliem), dzēst un dublēt slaidus, mainīt to secību
	7.52. prot slaidā ievietot gatavus attēlus un mākslinieciskus uzrakstus (WordArt)
	7.53. prot izveidot zīmējumu, izmantojot grafikas objektus: līnijas, bultiņas, četrstūrus, riņķus, teksta rāmīšus, elementārattēlus (AutoShapes)
	7.54. prot mainīt grafisko objektu noformējumu: līniju biezumu, krāsu un stilu, aizpildījumu
	7.55. prot veikt darbības ar objektiem: dzēst, dublēt, pārvietot, pagriezt, mainīt izmērus, grupēt, atgrupēt, pārgrupēt un mainīt objektu attēlošanas secību
	7.56. prot iestaīt un mainīt slaidu un to objektu animācijas efektus
	7.57. prot demonstrēt izveidoto prezentāciju, ņemot vērā tās mērķus, tēmu un saturu, auditoriju un pieejamās tehnoloģijas
	7.59. prot piekļūt konkrētām tīmekļa vietām: atvērt tīmekļa adresi, atvērt hipersaiti un atgriezties uz iepriekšējo lappusi un sākulapu
	7.60. prot veikt datņu lejupielādi
	7.61. prot dublēt, saglabāt un izdrukāt atrasto informāciju
	7.63. prot veikt nepieciešamās informācijas meklēšanu pēc atslēgas vārda un hierarhiskos katalogos
	7.64. prot novērtēt internetā atrodamās informācijas glabāšanās ilgumu un tās ticamību (patiesumu)
	7.65. prot nosaukt e-pasta izmantošanas iespējas, kā arī tā priekšrocības un trūkumus salīdzinājumā ar

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		<p>citām pasta piegādes sistēmām, zina e-pasta lietošanas etiķeti</p> <p>7.66. prot izveidot un nosūtīt jaunu e-pasta ziņojumu: norādīt saņēmēja(-u) e-pasta adresi(-es) un tematu, ievadīt un rediģēt ziņojuma tekstu, ziņojumam piesaisīt vienu vai vairākas datnes</p> <p>7.67. prot saņemt e-pasta ziņojumus un sakārtot tos pēc sūtītāja un datuma</p> <p>7.68. prot atvērt e-pasta ziņojumu, atvērt un saglabāt tam piesaisītās datnes, atbildēt e-pasta ziņojuma sūtītājam un pārsūtīt to citam adresātam</p> <p>7.69. prot dzēst un izdrukāt saņemtos un nosūtītos e-pasta ziņojumus</p>
	Datorlietošanas ētiskie un tiesiskie aspekti savai un citu drošībai	8.2. saprot, ka interneta pakalpojumu izmantošana ne tikai dod iespēju iegūt nepieciešamo informāciju un komunicēt ar apkārtējo pasauli, bet var apdraudēt šo pakalpojumu izmantotājus, un zina, kā rīkoties, lai izsargātos no apdraudējumiem
	Zināšanas un izpratne par bioloģiskajām sistēmām un procesiem	Izprot sabalansēta uztura un veselīga dzīvesveida nozīmi cilvēka dzīvē
	Pētniecības darba pamati bioloģijā	8.1. iegūst informāciju uzzīņu avotos (grāmatas, rokasgrāmatas, enciklopēdijas, žurnāli, laikraksti, informatīvi bukleti, internets), specifiskos informācijas avotos (Sarkanā grāmata, augu un dzīvnieku noteicēji, reklāmas izdevumi, modeļi, videofilmas, muzeji, botāniskie un zooloģiskie dārzi, zooveikals, dzīvnieku patversme)
		8.2. izvēlas nepieciešamos informācijas avotus un informācijas iegūšanas paņēmienus atbilstoši veicamajam uzdevumam
8.3. prot salīdzināt dažādos avotos iegūto informāciju un izsaka savu viedokli par to		
8.4. apkopo iegūto informāciju		
8.5. saglabā iegūto informāciju, izmantojot dažādas metodes, arī mūsdienīgas informācijas tehnoloģijas		
8.7. formulē hipotēzes, kuras pārbauda, veicot vienkāršus eksperimentus		
8.8. patstāvīgi vai sadarbībā ar citiem skolēniem plāno eksperimenta norisi		
8.19. apkopo, sakārto, pārveido iegūtos datus (piemēram, zīmējumos, shēmās, tabulās, diagrammās, grafikos, aprakstos)		
8.21. novērtē iegūto datu atbilstību izvirzītajai hipotēzei, literatūras datiem, citu iegūtajiem datiem		
8.22. komentē iegūtos rezultātus un formulē secinājumus		
8.23. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem (rakstos, mutvārdos vai izmantojot daudzveidīgu mediju tehnoloģiju), piedalās diskusijās, aizstāv un argumentē savu viedokli, lietojot atbilstošus bioloģijas terminus un jēdzienus		
Bioloģija un ilgtspējīga attīstība		9.1. zina ievērojamākos biologus un zinātniskās pētniecības iestādes Latvijā, kuru darbība saistīta ar bioloģiju
		9.10. ir viedoklis par ģenētiski modificēto organismu izmantošanu pārtikas ražošanā un medicīnā
	9.16. zina, kādas organizācijas Latvijā un pasaulē nodarbojas ar vides aizsardzību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu	

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		9.18. iesaistās bioloģiskās daudzveidības un vides kvalitātes saglabāšanas projektos
		9.25. ir ieguvis izpratni par profesijām, kurās nepieciešamas bioloģijas zināšanas, piedaloties mācību ekskursijās (piemēram, uz selekcijas staciju, botānisko dārzu, mikrobioloģijas institūtu, ārstniecības iestādi, zemnieku saimniecību vai fermu) vai tiekoties ar dažādu profesiju pārstāvjiem
		9.26. apzinās bioloģijas zināšanu un prasmju nepieciešamību ikdienas dzīvē, veselības saglabāšanā un izglītības turpināšanā
FIZIKA	Pētniecības darba pamatu apguve	8.1. iegūst informāciju uzzīņu literatūras avotos (grāmatas, enciklopēdijas, laikraksti, žurnāli), specifiskos informācijas avotos (fizikālo lielumu tabulas, elektromagnētisko viļņu skala, ķīmisko elementu periodiskā tabula, modeļi)
		8.2. izmanto mūsdienīgas informācijas tehnoloģijas informācijas ieguvei
		8.3. izvēlas nepieciešamos informācijas avotus un informācijas iegūšanas paņēmienus atbilstoši veicamajam uzdevumam
		8.4. apkopo iegūto informāciju
		8.5. novērtē iegūtās informācijas ticamību
		8.6. formulē hipotēzi, kuru pārbauda, veicot eksperimentu
		8.7. plāno vienkārša fizikāla eksperimenta norisi (izvēlas eksperimenta gaitas aprakstu, veido to patstāvīgi vai sadarbībā ar citiem skolēniem)
		8.13. individuāli un grupā veic eksperimentus un pētījumus, lai izskaidrotu mehāniskās, gaismas, skaņas, siltuma, elektriskās un magnētiskās parādības un procesus
		8.18. salīdzina iegūto rezultātu atbilstību izvīrztītajai hipotēzei un informācijas avotu datiem
		8.19. novērtē iegūto datu ticamību un precizitāti un spēj pieņemt lēmumu, ja nepieciešams, veikt atkārtotus mērījumus vai eksperimentus
		8.20. izskaidro iegūtos datus, izdara secinājumus un izsaka prognozes tālākai iegūto rezultātu izmantošanai
		8.21. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem (rakstos, mutvārdos vai izmantojot daudzveidīgu mediju tehnoloģiju), piedalās diskusijās, aizstāv un argumentē savu viedokli, lietojot fizikas terminus un jēdzienus
		8.22. apzinās pētījumu un eksperimentu nozīmi zināšanu ieguvē un izpratnes veidošanā
	Fizika un ilgtermiņa attīstība	9.3. zina ievērojamāko Latvijas fiziķu un ar fiziku saistīto zinātniskās pētniecības iestāžu pētījumu virzienus
		9.17. dažādos informācijas avotos iegūst informāciju par profesijām, kas saistītas ar fiziku (arī apmeklējot dažādas rūpnīcas, zinātniskās pētniecības laboratorijas un medicīnas iestādes)
		9.18. zina profesijas, kas saistītas ar fiziku
		9.19. iegūst mācīšanās pieredzi (pētniecības darbs, funkcionālo sakarību lietojuma prasmes dabas procesu norises skaidrojumā, prasme saskatīt enerģētiskās pārvērtības dabas procesos), kas nepieciešama vidējās izglītības iegūšanai

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		9.20. izprot fizikas zināšanu un prasmju nepieciešamību izglītības turpināšanai	
		9.21. izmanto zinātniskos pierādījumus, izsaka pieņēmumus, pamatojumus un secinājumus	
KĪMIJA	Pētniecības darba pamati ķīmijā	8.1. iegūst informāciju uzziņu literatūras avotos (grāmatas, enciklopēdijas, laikraksti, žurnāli), specifiskos informācijas avotos (fizikālo lielumu tabulas, elektromagnētisko viļņu skala, ķīmisko elementu periodiskā tabula, modeļi)	
		8.2. izmanto mūsdienīgas informācijas tehnoloģijas informācijas ieguvei	
		8.3. izvēlas nepieciešamos informācijas avotus un informācijas iegūšanas paņēmienus atbilstoši veicamajam uzdevumam	
		8.4. novērtē iegūtās informācijas ticamību	
		8.5. apkopo iegūto informāciju	
		8.6. saglabā iegūto informāciju, izmantojot dažādas metodes, arī mūsdienīgas informācijas tehnoloģijas	
		8.7. formulē hipotēzi, kuru pārbauda, veicot eksperimentu	
		8.8. plāno eksperimenta norisi (izvēlas eksperimenta gaitas aprakstu, veido to patstāvīgi vai sadarbībā ar citiem skolēniem)	
		8.16. strādā individuāli un grupā, uzņemoties dažādus pienākumus	
		8.19. apkopo, sakārto un pārveido iegūtos datus, izmantojot zīmējumus, tabulas, grafikus un diagrammas, ķīmiskās formulas un ķīmisko reakciju vienādojumus	
		8.22. novērtē iegūto rezultātu atbilstību izvirzītajai hipotēzei; salīdzina savus iegūtos rezultātus ar citu iegūtajiem rezultātiem un informācijas avotu datiem	
		8.23. novērtē iegūto datu ticamību un precizitāti un spēj pieņemt lēmumu, ja nepieciešams, veikt atkārtotus mērījumus vai eksperimentus	
		8.24. izskaidro iegūtos datus, izdara secinājumus un izsaka prognozes tālākai iegūto rezultātu izmantošanai	
		8.25. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem (rakstos, mutvārdos vai izmantojot daudzveidīgu mediju tehnoloģiju), piedalās diskusijās, aizstāv un argumentē savu viedokli, lietojot ķīmijas terminus	
		Ķīmija un ilgtspējīga attīstība	9.2. zina ievērojamākos Latvijas ķīmiķus un zinātniskās pētniecības iestādes, kuru darbība saistīta ar ķīmiju
			9.4. zina Latvijā svarīgākās ķīmiskās rūpniecības nozares (silikātu rūpniecība, metalurģija), tajās izmantojamās izejvielas un produkciju
	9.23. gūst pieredzi kopējos projektos, kas saistīti ar vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, kā arī organizē tos		
	9.24. zina profesijas, kas saistītas ar ķīmiju		
	9.25. dažādos informācijas avotos iegūst informāciju par profesijām, kas saistītas ar ķīmiju, tai skaitā, apmeklējot ķīmiskās rūpnīcas, zinātniskās pētniecības laboratorijas		
	9.26. ir ieguvis mācīšanās pieredzi ķīmijā, kas nepieciešama izglītības turpināšanai		

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		9.27. apzinās ķīmijas zināšanu un prasmju nepieciešamību izglītības turpināšanai
		9.28. izmantojot zinātniskos pierādījumus, izsaka pieņēmumus, pamatojumus un secinājumus
GEOGRĀFIJA	Zināšanas un izpratne par zemes dabas sistēmām, dabas procesiem un parādībām	8.6. prot noteikt joslu laiku, ievērojot arī starptautisko datuma maiņas līniju
		8.14. raksturo Zemes iežus pēc to izcelsmes
		8.15. raksturo derīgo izrakteņu izvietojuma likumsakarības saistībā ar reljefa formām; novērtē to nozīmi cilvēku saimnieciskajā darbībā
		8.30. salīdzina un vērtē klimata ietekmi uz cilvēku un dažādu saimnieciskās darbības veidu attīstību, minot konkrētus piemērus pasaules reģionos
		8.36. raksturo dabas ainavu ģeogrāfisko izvietojumu Latvijā, spēj tās atpazīt dabā, novērtējot ekotūrisma attīstības iespējas.
	Izpratne par sociālo un ekonomisko procesu veidošanos pasaules reģionos, valstīs	9.6. izprot katra kontinenta pamatiedzīvotāju dzīvesveidu dažādību un prot to raksturot un salīdzināt, izmantojot dažādus informācijas avotus
		9.7. izprot iedzīvotāju nacionālā sastāva pārmaiņas Latvijā; apzinās savas tautas tradīcijas un etnogrāfiskās īpatnības Latvijas novados, prot tās raksturot, izmantojot dažādas informācijas tehnoloģijas
		9.9. raksturo iedzīvotāju dzīves tradīcijas, nodarbošanos un darba apstākļu dažādību bagātajās un nabadzīgajās zemēs; spēj to salīdzināt, analizējot dažādus informācijas avotus
		9.13. raksturo savas apdzīvotās vietas (pilsēta, pagasts, novads), cilvēku sadzīvi un saimnieciskās darbības veidus un salīdzina to ar citiem Latvijas reģioniem
	Praktiskā un pētniecības darba prasmes ģeogrāfijā	10.2. prot izvēlēties informācijas avotus atbilstoši praktiskā vai pētniecības darba plānotajam mērķim un uzdevumiem
		10.3. apsver un izvēlas, kādus informācijas avotus izmantot - mācību literatūru, kartogrāfiskos izdevumus, tabulas, diagrammas, kartogrammas, klimatogrammas, skaidrojošās vārdnīcas, enciklopēdijas, plašsaziņas līdzekļus, internetu
		10.4. izvērtē iegūtās informācijas ticamību un derīgumu. Saskata un atzīmē iegūtajā informācijā būtisko, galveno
		10.5. formulē darba uzdevumus un izvēlas darba paņēmienus, plāno darba norises laiku un gaitu
		10.11. iepazīstina citus ar praktiskā darba, pētījuma rezultātiem. Novērtē savā un citu darbā paveikto
		11.3. iegūst un izmanto informāciju par starpvalstu līmenī risinātajām vides un sociālajām problēmām; izsaka savu attieksmi pret tām
	Izpratne par cilvēku saimnieciskās darbības dēļ radītajām pārmaiņām dabā	11.4. izprot dabas katastrofu ietekmi uz cilvēka dzīves apstākļiem un valsts saimniecības attīstību noteiktos pasaules reģionos; prot to analizēt un novērtēt
		11.9. apzinās dabas aizsargājamo teritoriju (nacionālie parki, rezervāti, dabas parki) nepieciešamību un to nozīmi dabas vides saglabāšanā dažādos kontinentos.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		11.10. izmantojot zinātniskos pierādījumus, izsaka pieņēmumus, pamatojumus un secinājumus
LITERATŪRA	Literatūra - vārda māksla	11.2. salīdzina literāros darbus ar citu mākslas veidu darbiem (tēlotājmāksla, mūzika, teātris, kino)
		11.8. analizē literārā darba tēlu sistēmu (raksturus, dabas un vides tēlus)
		11.10. analizē literārā darba valodas tēlainās izteiksmes līdzekļus (epitetus, salīdzinājumus, personifikācijas, metaforas, alegorijas, hiperbolas, paralēlismus) un ritma elementus dzejā
	Literārā darba uztvere un radoša darbība	12.3. novērtē paša un citu izlasīto tekstu pēc paša veidotiem kritērijiem
		12.4. raksta recenziju par literāru darbu
		12.5. raksta argumentētu eseju par literāro un brīvo tematu
		12.6. raksta pārspriedumu par literāro un brīvo tematu
		12.7. analizē literārajos darbos ietvertās ētiskās un estētiskās vērtības
		12.8. vērtē literārajos darbos mākslas valodā izteiktās reālās dzīves parādības
		12.9. veido ziņojumu par literāru tematu
		12.10. iesaistās diskusijā par literāru darbu
	Literatūra - kultūras sastāvdaļa	12.11. raksta jaunrades darbus
		13.3. informācijas ieguvei mērķtiecīgi izvēlas un izmanto dažādus tradicionālos, elektroniskos un audiovizuālos informācijas ieguves avotus
		13.7. pauž attieksmi pret literāro darbu kā dzīves īstenības atspoguļotāju
MŪZIKA	Mūzikas uztvere un radošā darbība	16.4. dzied grupās klasē apgūtās dziesmas, sacer pavadijumu, muzicēšanā iesaistot visus dalībniekus atbilstoši katra interesēm
		16.5. izmanto improvizēšanas pieredzi ansambļa muzicēšanā
	Mūzika - kultūras sastāvdaļa	17.5. zina ievērojamākos mūsdienu Latvijas solistus, diriģentus un mūziķu kolektīvus, var par tiem pastāstīt
		17.6. zina nozīmīgākos džeza, populārās un rokmūzikas virzienus; var nosaukt Latvijā nozīmīgākos izpildītājmāksliniekus
		17.7. spēj argumentēti paust savu viedokli par dažādu veidu mūziku
VIZUĀLĀ MĀKSLA	Mākslas valoda	14.7. zina daudzveidīgas mākslas nozares, prot tās raksturot.
	Mākslas uztvere un radošā darbība	15.3. prot mērķtiecīgi izvēlēties nepieciešamo savas idejas izteikšanai
		15.7. prot plānot vairākpakāpju uzdevumus un ilgtermiņa projektus, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus
		15.8. prot analizēt un interpretēt mākslas darbus, izteikt savu viedokli par mākslas darba saturu, uzrakstīt to pārsprieduma (esejas) formā
		16.6. prot diskutēt un toleranti uzklaut atšķirīgus viedokļus par mākslu

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	Māksla – kultūra sastāvdaļa	16.7. zina nozīmīgākās mākslas darbu krātuves tuvākajā apkārtnē, Latvijā un pasaulē
PASAULES VĒSTURE	Pagātnes pētīšanas un Interpretēšanas īpatnības	8.1. orientējas informācijas resursu sniegtajā daudzveidīgajā vēsturiskajā informācijā
		8.3. secina, pamatojoties uz dažādu informācijas resursu sniegto informāciju
		8.4. izprot, ka ne visi vēsturiskās informācijas resursi, īpaši internets, ir uzticami
		8.12. izprot, ka visi cēloņi un sekas nav vienādi nozīmīgi
		8.15. lieto zināšanas par pagātņi, lai izprastu tagadni un spriestu par sabiedrības nākotni
	Sevis kā vēstures procesa dalībnieka apzināšanās	8.21. ar toleranci izturas pret dažādām kultūras, reliģijas, dzimuma, vecuma, rases, etniskās izcelsmes u.c. sabiedrības grupām
		9.2. pauž savu viedokli un attieksmi pret kādu vēstures notikumu
		9.3. izvirza argumentus sava viedokļa aizstāvēšanai par vēstures jautājumiem
		9.4. argumentēti diskutē un aizstāv savu viedokli
		9.6. izprot, ka cilvēku atmiņas un vērtējumi par vienu un to pašu notikumu var būt atšķirīgi (subjektīvi)
LATVIJAS VĒSTURE	Zināšanas un izpratne par tuvākās apkārtnes un Latvijas vēsturi	7.12. zina ievērojamāko vēsturisko personu veikumu, sieviešu un vīriešu lomu pasaules vēsturē
	Pagātnes pētīšanas un Interpretēšanas īpatnības	8.3. secina, pamatojoties uz dažādu informācijas resursu sniegto informāciju
		8.4. izprot, ka ne visi vēsturiskās informācijas resursi, īpaši internets, ir uzticami
		8.11. saskata, kā saistīti kāda vēsturiska notikuma cēloņi un sekas
		8.12. izprot, ka visi cēloņi un sekas nav vienādi nozīmīgi
	Sevis kā vēstures procesa dalībnieka apzināšanās	9.2. argumentēti interpretē vēstures notikumus
		9.3. analizē kādas vēsturiskas personas sasniegumu vai neveiksmju cēloņus, iedomājoties, kā būtu rīkojies analizētās personas vietā
		9.8. izprot atšķirīgus vēstures notikumu skaidrojumus, ar toleranci izturas pret dažādām dzimuma, vecuma, reliģijas, rases, etniskās izcelsmes u.c. Latvijas sabiedrības grupām
9.9. izprot, ka jebkuram cilvēkam ar savu darbību ir un būs iespēja atbilstoši savām spējām ietekmēt vēstures gaitu		
SOCIĀLĀS ZINĪBAS	Gatavība sociāli atbildīgai nostājai	14.2. spēj piedalīties diskusijā par eksistenciāli nozīmīgiem jautājumiem (piemēram, mīlestība un naid, dzīvība un nāve, laicīgais un svētais, dzīves jēga)
		14.3. spēj izvērtēt savu rīcību, izmantojot ētisku argumentāciju, ja nepieciešams, atzīt savas kļūdas un aizspriedumus un mainīties
		14.4. ir iecietīgs pret atšķirīgo (izņemot gadījumus, ja tiek aizskarta personības un sabiedrības drošība)
		14.10. zina un praksē izmanto pilsoniskās līdzdalības iespējas skolas, pašvaldības un valsts mēroga norisēs
		14.11. novērtē ģimenes nozīmi personības tapšanā un socializācijā

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		<p>14.12. izprot, ka cilvēkiem ir dažāda reliģiskā, politiskā un cita pārliecība; ir tolerants pret mazākuma viedokli</p> <p>14.13. izvēles situācijā, balstoties uz ekonomiskiem apsvērumiem un ievērojot godīguma, taisnīguma un cilvēkmīlestības principus, izvērtē vairākas alternatīvas, prognozē pieņemtā lēmuma īstenošanas sekas un pieņem lēmumu darbībai</p> <p>14.14. apzinās darba vērtību; plāno savu turpmākās profesionālās darbības jomu, izvērtējot savas spējas, intereses un sabiedrības vajadzības</p> <p>14.15. izprot e-pakalpojumu būtību un zina, kur meklēt informāciju par valsts un pašvaldību e-pakalpojumiem</p>
	<p>Sociālpolitisko un ekonomisko norišu un personības attīstības pētīšana un interpretēšana</p>	<p>15.1. ar piemēriem ilustrē sekmīgu sadarbību</p> <p>15.2. pauž savu viedokli vai piedāvā problēmas risinājumu un uzklausa citu viedokli kopīgo mācību un sociālo mērķu sasniegšanai</p> <p>15.3. prot saskaņot savas un citu vajadzības, meklējot problēmu risinājumus</p> <p>15.4. spēj pieņemt kompromisu kopīgo mācību un sociālo mērķu sasniegšanai</p> <p>15.5. mācību un sociālo mērķu sasniegšanai sniedz atbalstu citiem grupas biedriem</p> <p>15.6. pārvalda savas emocijas saskarsmē un sadarbībā</p> <p>15.7. pieņem un ciena citus grupas biedrus (tolerance)</p> <p>15.8. sadarbojas ar citiem, piedaloties vietējai sabiedrībai nozīmīgos projektos</p> <p>15.9. uzņemas atbildību par savu ieguldījumu kopīgo mācību mērķu sasniegšanai</p> <p>15.10. atbilstoši grupas mērķiem izstrādā un, ja nepieciešams, ierosina mainīt grupas darba noteikumus</p> <p>15.11. prot publiski uzstāties par grupas darba rezultātiem</p> <p>15.12. prot vērtēt mācībām nepieciešamo laiku un veikt nepieciešamās korekcijas</p> <p>15.13. prot plānot mācību darba secību, mācīšanās gaitā vērtēt savu mācīšanos un veikt nepieciešamās korekcijas mācību uzdevuma veikšanas secībā</p> <p>15.15. prot kopā ar grupas biedriem formulēt mācību sasniegumu kritērijus un vērtēt savu un citu skolēnu veikumu atbilstoši kritērijiem</p> <p>15.18. atbilstoši mācību mērķim patstāvīgi izvēlas un lieto piemērotus informācijas avotus</p> <p>15.20. prot dažādos veidos sistematizēt un apkopot informāciju, arī izmantojot grafiskās formas (tabulas, shēmas, domu kartes)</p> <p>15.22. prot prognozēt savas rīcības sekas, balstoties uz cēloņu un seku mijsakarību izpratni</p> <p>15.23. prot analizēt dažādus viedokļus, izvērtējot faktus, un argumentēti aizstāvēt savu viedokli</p> <p>15.24. prot atbilstoši mērķim analizēt, novērtēt un izmantot intervijā iegūto informāciju</p> <p>15.25. prot atbilstoši uzdevumam sastādīt anketu, apkopot un analizēt aptaujas rezultātus</p> <p>16.9. ir apguvis lietišķās saskarsmes pamatus</p>

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	<p>Izpratne par cilvēka un sabiedrības attīstības norisēm un likumsakarībām</p>	<p>16.10. izprot pozitīvu savstarpējo attiecību veidošanas principus</p> <p>16.12. izprot fizioloģiskās pārmaiņas pusaudža un jaunieša organismā</p> <p>16.31. zina cilvēku saimnieciskās darbības veidus un principus, cilvēku ekonomiskās vēlmes un vajadzības, pieprasījuma un piedāvājuma likumsakarības, cenu veidošanās principus, ražošanas faktorus, komercdarbības veidus un finansēšanas avotus, valsts ekonomiskās sistēmas</p> <p>16.33. zina, kas ir komercdarbība, un prot to raksturot</p> <p>16.35. zina, kas ir darba tirgus un kādas ir iespējas tajā iesaistīties</p> <p>16.36. zina, kas ir bezdarbs, ar piemēriem prot raksturot tā veidus un zina, kādas ir valsts sociālās garantijas</p> <p>16.38. raksturo ģimenes nozīmi personības tapšanā un socializācijā</p> <p>16.41. prot izskaidrot un argumentēti pierādīt, ka profesionālās darbības izvēle ir viens no faktoriem, kas nosaka cilvēka vietu sabiedrībā</p>
<p>TEHNOLOĢIJAS UN DIZAINS</p>	<p>Zināšanas un izpratne par cilvēka dzīvesvidi</p>	<p>18.5. zina, kā plānot, organizēt un vadīt mājas uzkopšanas, labiekārtošanas darbus; izprot remontdarbu nepieciešamību; spēj praktiski iesaistīties procesa norisē</p> <p>18.10. zina apģērba izvēles kritērijus (mode, stils, funkcionalitāte); prot izvēlēties un lietot dažādus apģērba kopšanas līdzekļus un piederumus</p> <p>18.12. prot novērtēt ēdiena kvalitāti un izteikt priekšlikumus garšas uzlabošanai, plānot tematisku maltīti, izvēlēties tai piemērotus ēdienus, pagatavot ēdienu atbilstoši receptei, noformēt un pasniegt to</p> <p>18.13. zina dažādu veidu un stilu galda klājumus, prot attiecīgi klāt galdu; apzinās vienkāršāko uzvedības normu ievērošanas nepieciešamību</p>
	<p>Tehnoloģiju praktiska un radoša lietošana cilvēka dzīvesvides uzlabošanai</p>	<p>19.4. prot iegūt nepieciešamo informāciju no dažādiem avotiem, to apstrādāt, analizēt un spriest par tās ticamību</p> <p>19.8. prot veikt tradicionālo tekstiltehniku - adīšanas, tamborēšanas, aušanas, šūšanas, izšūšanas, auduma apdrukas, apgleznošanas - un citu tehnoloģiju (pēc skolotāja izvēles) vai prot racionālā secībā kvalitatīvi veikt dažādu cieto materiālu apstrādes operācijas - ēvelēšanu, virpošanu, detaļu savienošanu, virsmas apstrādi, strādājot ar rokas un elektromehāniskajiem instrumentiem, darbmašīnām, pie darbgaldiem un iekārtām; prot veikt vienkāršus koka vai metāla detaļu remontdarbus</p> <p>19.9. prot izvēlēties, apvienot atbilstošākās tehnoloģijas savas idejas īstenošanai, plānveidīgi tās lietot izstrādājuma tapšanas gaitā un cilvēka dzīvesvides kvalitatīvai pārveidošanai; spēj pamanīt jaunu, netradicionālu materiālu lietojuma piedāvājumu un prot to pēc izvēles radoši izmantot savos izstrādājumos; izgatavo iecerēto izstrādājumu, izmantojot nepieciešamos instrumentus un materiālus, ievērojot prasības izstrādājuma kvalitātei un materiālo resursu patēriņam; zina un ievēro darba drošības noteikumus</p>

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		19.10. spēj patstāvīgi novērtēt tehnoloģiskā procesa plānveidību, secīgumu, rezultāta atbilstību iecerei, izstrādājuma tehnisko un māksliniecisko kvalitāti, funkcionalitāti atbilstoši kritērijiem un pamatot savu vērtējumu
	Savu iespēju apzināšanās dzīvesvides pilnveidošanai	20.2. izprot mācību priekšmeta apguves noderīgumu ikdienas dzīvē, videi draudzīgu materiālu un pieeju lietošanā, dzīvesvides kvalitātes uzlabošanā un karjeras izvēlē
		20.3. apzinās savas iespējas personības individualitātes izteikšanai, brīvā laika pavadīšanai, iekārtojot mājokli, darinot vai komplektējot apģērbu, uzņemot viesus
		20.4. saskata un novērtē cilvēka darbu un tā rezultātu - tapušās lietas, iegūtos resursus; apzinās to ekonomiskas izmantošanas nepieciešamību, lai saglabātu vidi un taupītu finanšu resursus; ar cieņu izturas pret savu un citu veikumu
SPORTS	Zināšanas un izpratne sportā	interesējas un prot pastāstīt par šādiem tematiem 21.3.2. interesējošie sporta veidi
	Pamatprasmes individuālo sporta veidu vingrojumos un vingrinājumos	22.7.2. izpilda pāri lēnā valša kvadrātu
	Sabiedriskajai un personiskajai dzīvei nepieciešamās pamatprasmes	25.3. izvērtē godīgas spēles principu un darbojas sporta spēlēs bez tiesneša

10. - 12. klase

Mācību priekšmets	Komponents	Pamatprasības, beidzot 12. klasi
LATVIEŠU VALODA	Komunikatīvā un valodas kompetence	Izglītojamais:
		5.1. izprot saziņas situāciju, prot tajā iesaistīties, pamatot savu viedokli, izmantojot dažādus argumentācijas paņēmienus
		5.2. lieto saziņas situācijai atbilstošus valodas līdzekļus
		5.3. pilnveido prasmi veidot monologu, dialogu (mutvārdu un rakstveida formā), publiski uzstāties, iesaistīties diskusijā, organizēt to
		5.4. vērtē publisko runu – saturu, izmantotos valodas izteiksmes līdzekļus, tās atbilstmi saziņas situācijai
		5.6. individuālā un publiskā saziņā ievēro valodas kultūras normas
		5.9. ievēro valodas kultūras normas pašā veidotā mutvārdu un rakstveida tekstā
		5.11. prot rakstīt dažādu žanru tekstus: pārspriedumu, argumentēto eseju, tēzes,

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		referātu, dzīvesgaitas aprakstu (CV), darījumu vēstules
		5.14. vērtē un pilnveido savas runas prasmes
SVEŠVALODA	Komunikatīvā un valodas kompetence	7.1. saprot un uztver plašu informāciju, dažādus teksta veidus
		7.2. uztver, atlasa, sistematizē un apkopo informāciju dažādiem mērķiem
		7.4. izmanto jaunākās informācijas tehnoloģijas
		7.5. spēj piedalīties dažādu veidu sarunās un diskusijās
		7.6. korekti pauž un argumentē savu viedokli un attieksmi runā un rakstos atbilstoši situācijai
		7.7. secīgi un loģiski prezentē daudzpusīgu informāciju dažādām mērķauditorijām
		7.9. ievēro valodas lietošanas normas runā un rakstos
		7.12. pilnveido prasmi skaidri un precīzi izteikt savas domas, izkopj izteiksmes daudzveidību
	Sociokultūras kompetence	8.2. izmanto mūsdienīgus informācijas līdzekļus dažādu komunikatīvo uzdevumu risināšanai saziņas procesā
		8.3. izmanto svešvalodu citu mācību priekšmetu apgūvē
		8.5. izmanto literatūru un mākslu citu kultūru izpratnei un sevis pilnveidošanai
		8.9. izprot un ievēro saziņas un sadarbības principus
		8.10. uzklausa citus, kā arī izsaka savu viedokli, izmantojot piemērotākos valodas līdzekļus
		8.11. ievērojot sadarbības likumus, kopā ar citiem plāno, veic un izvērtē projektus un pētnieciskos darbus
		8.12. izprot valodas lomu un funkcijas mūsdienu sabiedrībā
		8.13. ievēro saziņas normas daudz kultūru sabiedrībā
		8.14. ievērojot komunikācijas prasības, izmanto zināšanas par nacionālajām verbālās un neverbālās uzvedības īpatnībām saziņā, sadarbībā un mācīšanās procesā
		8.15. vērtē savu sadarbības pieredzi un grupas ieguldījumu tajā
		8.19. toleranti uztver Latvijas un citu valstu sociokultūras tradīciju un īpatnību izpausmes valodā
		MATEMĀTIKA
7.3. plāno risinājumu, izvēlas vai izveido problēmai atbilstošu matemātisko modeli		
7.4. lieto dažādus spriedumu iegūšanas veidus		

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	"Pētnieciskā darbība"	(empīrisko, induktīvo, deduktīvo), vispārina, klasificē, saskata analogijas, novērtē procesu tendences, izvirza hipotēzi, izmantojot iepriekšējās zināšanas vai darba gaitā iegūtos rezultātus 7.7. izvērtē iegūtos rezultātus, to ticamību un atbilstību kontekstam, novērtē izvēlēto problēmas risinājumu, iesaka uzlabojumus, piedāvā citu risinājumu 7.8. izmanto informācijas tehnoloģijas (IT) informācijas apkopošanai, sakārtošanai, pārveidošanai un aprēķiniem 7.11. formulē, argumentē, pamato viedokli (tai skaitā matemātiskas sakarības, faktus, sava darba rezultātus), ciena citu viedokli 7.12. iepazīstina ar sava vai grupas darba rezultātiem rakstiski un (vai) mutiski, izmantojot dažādus uzskates līdzekļus un ievērojot klausītāju vajadzības 7.13. izmanto informācijas tehnoloģijas (IT) informācijas iegūšanai un prezentācijai 7.14. apzinās sadarbības priekšrocības, risinot problēmas, izvērtējot rezultātus	
	Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides Mijiedarbības matemātiskie aspekti"	8.3. apzinās pētnieciskās darbības prasmju nozīmi indivīda attīstībā, novērtē savu problēmrisināšanas, matemātiskās spriešanas, viedokļa formulēšanas un pamatošanas pieredzi 8.4. novērtē matemātikas iespējas sabiedrībai nozīmīgu praktisku problēmu risināšanā 8.5. apzinās matemātikas zināšanu un prasmju nozīmi ikdienas dzīvē, apgūstot dabas un sociālās zinātnes, tālākizglītībā un turpmākajā profesionālajā darbībā	
	Mācību satura komponents "Informācijas un komunikācijas Tehnoloģiju pamatjēdzieni"	7.1. zina, kas ir datorikas nozare, un prot aprakstoši raksturot tās virzienus – datorzinātni, datorinženieriju, programminženieriju, informācijas tehnoloģiju, informācijas sistēmas	
	INFORMĀTIKA		8.1. prot pareizi lietot datoru, tā perifērijas ierīces, programmatūru un tās palīdzības sistēmu, apskatīt, mainīt un iestatīt datora un programmatūras iestatījumus un parametrus 8.4. zina datorizētas attēlu apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, prot izvēlēties veicamajam uzdevumam piemērotāko grafikas veidu – rastrgrafiku vai vektorgrafiku 8.5. prot izveidot un apstrādāt attēlu vai tā daļas un lietot attēlu ieguves un apstrādes ierīces un lietotne
			Mācību satura komponents "Praktiskā un pētnieciskā"

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	<p>darbība"</p>	<p>8.6. izprot datorizētas teksta apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, prot veikt ikdienas uzdevumus, kas saistīti ar teksta dokumenta izveidošanu, rediģēšanu un formatēšanu</p> <p>8.7. prot teksta dokumentā ievietot, rediģēt un formatēt tabulas, formulas, attēlus, satūra un priekšmetu rādītāju, veikt pasta sapludināšanu</p> <p>8.8. zina izklājlapu lietošanas jomas un pamatjēdzienus, prot veidot, formatēt un modificēt izklājlapas</p> <p>8.12. zina prezentācijas līdzekļu izmantošanas iespējas, prot veidot, formatēt un modificēt prezentācijas, lietot dažādus slīdu demonstrēšanas efektus</p> <p>8.13. prot veikt informācijas meklēšanas uzdevumus tīmeklī, izmantojot tīmekļa pārlūkprogrammu un meklētājprogrammas, pareizi izmantot tīmekļa vietnēs esošo informāciju</p> <p>8.14. prot izmantot e-pasta lietotnes, lai sagatavotu, rediģētu un nosūtītu ziņojumus, saņemtu, pārsūtītu un atbildētu uz ziņojumiem, piesaistītu e-pasta sūtījumiem datnes, organizētu un pārvaldītu e-pasta ziņojumus</p> <p>8.15. zina galvenās priekšrocības un trūkumus, ko dod informācijas publicēšana globālajā tīmeklī, prot izveidot un modificēt tīmekļa lappuses, publicēt tās norādītajā serverī.</p>
	<p>Mācību satūra komponents "Datorlietošanas ētiskie un tiesiskie aspekti savai un citu drošībai"</p>	<p>9.12. apzinās, ka interneta pakalpojumu izmantošana ne tikai dod iespēju iegūt nepieciešamo informāciju un sazināties ar apkārtnējo pasauli, bet arī var apdraudēt šo pakalpojumu izmantotājus</p> <p>9.14. izprot, kas ir elektroniskais paraksts, un prot to lietot.</p>
<p>TEHNISKĀ GRAFIKA</p>	<p>Mācību satūra komponents "Grafiskā valoda"</p>	<p>6.2. izprot datorgrafikas būtību, lietošanas specifiku un iespējas grafisko dokumentu izstrādē</p> <p>7.13. interesējas par inženierzinātņu aktualitātēm, piemēram, par būvniecības projektu skatēm un publiskajām apspriešanām, robotikas sacensībām, mašīnbūves projektiem</p>
	<p>Mācību satūra komponents "Tehniskās grafikas nozīme un lietošana"</p>	<p>8.1. novērtē izcilākos sasniegumus un personības dažādās profesionālajās sfērās, kurās darba rezultāti saistīti ar augstas kvalitātes tehnisko grafiku</p> <p>8.8. apzinās tehniskās grafikas zināšanu, izpratnes un lietošanas nozīmi turpmākās izglītības ieguvē, profesionālās karjeras veidošanā un ikdienā</p>

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

SPORTS	Mācību satura komponents "Zināšanas un izpratne sportā"	7.3. zina, izvērtē un ievēro darba vides atbilstību drošības noteikumiem, labsajūtai un veselībai 7.9.1. zina Latvijas sportistu augstākos sasniegumus sporta sacensībās un olimpiādēs, izprot olimpiskās kustības būtību		
	Mācību satura komponents "Darbība"	8.3. izmanto sporta spēlēs apgūtos pamattehnikas vingrinājumus (sadarbība sporta spēlēs) 8.11. prot pāri dejojot lēno valsī, polonēzi, kā arī zina standartdeju pamatsoļus un vienu vai divas nacionālās dejas		
	Mācību satura komponents "Fiziskās aktivitātes sociālajā un apkārtējā vidē"	10.3. spēj būt godīgs un tolerants pret saviem komandas biedriem un pretiniekiem sacensībās 10.5. spēj palīdzēt tiesāt izvēlēta sporta veida sacensības 10.6. spēj iesaistīties dažādu skolā organizētu sporta pasākumu projektu izstrādāšanā		
	VESELĪBAS MĀCĪBA	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	7.5. veido savu pašvērtējumu, pamatojoties uz savu vērtību, prasmju, spēju, rakstura un vajadzību izpēti 7.7. spēj diskutēt par šādiem jēdzieniem: garīgums, garīga pilnveidošanās, garīgā veselība 7.8. analizē pieredzi par kognitīvo faktoru ietekmi uz cilvēka spēju pārvarēt nepatīkamas emocijas un stresu 7.11. apzinās saskarsmes un efektīvas komunikācijas prasmju nozīmi veselībai labvēlīgas uzvedības īstenošanā 7.12. atpazīst un zina, kā rīkoties psiholoģiska spiediena un manipulāciju gadījumos.	
			Mācību satura komponents "Sociālā vide laikā un telpā"	8.5. izprot personīgās higiēnas nozīmi personīgās veselības veicināšanā un sabiedrības veselības profilaksē 8.9. piedāvā argumentētus jauniešu atkarības problēmu risinājuma variantus 8.13. izsaka savu viedokli par dažādiem ģimenes modeļiem
				Mācību satura komponents "Sabiedrība un valsts"
Mācību komponents "Darbība"				

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		10.5. piedāvā argumentētus risinājumus par jauniešu veselības problēmām
		10.6. prot plānot veselības veicināšanas pasākumus.
DABASZINĪBAS	Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība	7.1. saskata un formulē pētāmo problēmu (risinājumu) un izvirza hipotēzi par dabā notiekošiem procesiem, izvērtējot informāciju no dažādiem avotiem
		7.2. izvēlas pētāmos lielumus un pazīmes, prognozē to savstarpējo atkarību
		7.3. plāno problēmas risinājumu vai eksperimenta gaitu, izvēloties atbilstošus darba piederumus, vielas, drošas darba metodes un novērtējot iespējamus riskus
		7.6. uzskatāmi un precīzi reģistrē datus, veido detalizētu eksperimenta aprakstu
		7.7. izmanto informācijas tehnoloģijas (IT) datu iegūšanā un reģistrācijā
		7.10. attēlo grafikos, shēmās, diagrammās, zīmējumos fizikālos procesus un dabas objektus
		7.11. lieto informācijas tehnoloģijas (IT), lai pārbaudītu funkcionālas sakarības starp fizikālajiem lielumiem
		7.12. izvērtē rezultātus un to ticamību, salīdzinot tos ar datiem literatūrā
		7.13. atbilstīgi izvirzītajai hipotēzei formulē secinājumus, pamatojoties uz problēmas risinājumu vai eksperimentālajiem datiem
		7.14. novērtē problēmas risinājumu, iesaka uzlabojumus un citu veidu risinājumus
		7.16. apkopo, sistematizē, salīdzina un analizē no dažādiem avotiem iegūtu informāciju par dabas daudzveidību un procesiem tajā, pārveido dažādas vizuālās informācijas formas vārdiskajās formās un otrādi
		7.17. formulē un argumentē savu viedokli, pamatojoties uz faktiem par pasaules uzbūvi un dabaszinātņu likumsakarībām, ciena citu viedokli
		7.18. iepazīstina ar savu vai grupas darba rezultātu vai viedokli, pamatojot to un izmantojot dažādus uzskates līdzekļus un informācijas tehnoloģijas (IT)
		Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības dabaszinātniskais aspekts"
8.2. ir iepazinis nozīmīgākos zinātniekus un atklājumus dabaszinātnēs, ar piemēriem pamato to ietekmi uz sabiedrības attīstību		
LATVIJAS UN PASAULE S VĒSTURE		8.5. ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību
		8.29. izprot un kritiski vērtē mūsdienu pasaules procesus

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	8.31. apzinās ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību
		8.32. apzinās demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību
		8.33. ir toleranta attieksme pret mūsdienu pasaules daudzveidību.
	Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	9.6. izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Latvijas un Eiropas vēsturē
	Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	10.17. izprot, analizē un vērtē globalizācijas procesu, skaidro starptautisko organizāciju (Eiropas Savienība, NATO, ANO) veidošanās cēloņus, attīstības gaitu un to lomu mūsdienu procesos
	Mācību satura komponents "Darbība"	11.1. analizē, vērtē un klasificē informācijas avotus, lieto tos vēstures procesa izziņāšanā, interpretēšanā un sava viedokļa argumentēšanā
		11.2. prot izmantot bibliotēku, muzeju un arhīvu resursus vēstures procesa izziņāšanā
		11.7. izprot jebkura vēstures procesa atspoguļojuma subjektivitāti un dažādu sabiedrības grupu viedokļu atšķirību iespējamību
		11.12. diskutē par pretrunīgiem jautājumiem vēstures procesā
		11.15. pamato savu viedokli argumentēta pārsprieduma formā
EKONOMIKA	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	7.1. izprot ekonomikas būtību, pētāmos jautājumus, tās vietu un nozīmi citu sociālo zinātņu vidū un uzņēmējspēju veidošanā
		7.7. izprot, kā darbojas darba tirgus, kas ir darbaspēks (ekonomiski aktīvie iedzīvotāji) un nodarbinātība
		7.8. zina darba veidus, darbinieku kvalifikāciju, darba apstākļus, izaugsmes iespējas un pamatprasības, lai iesaistītos darba tirgū
		7.9. izprot, kas ir bezdarbs un bezdarba formas, un prot rast risinājumu bezdarba situācijā
		7.10. izprot sociālā dialoga un arodbiedrību nozīmi darba tirgū
		7.11. prot veidot personisko budžetu, plānot izdevumus un izdarīt izvēli tirgū
		7.12. zina patērētāju tiesības un prot rīkoties atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai
		7.13. zina, kas ir darba devējs, darba ņēmējs un pašnodarbinātais, izprot viņu lomu ražošanā un ienākumu veidošanās principus
		7.14. izprot darba algu formas un prot aprēķināt neto darba algu

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	8.10. izprot, kas ir uzņēmējdarbība un komercdarbība	
		8.19. izprot tirgzinības lomu uzņēmējdarbībā un zina tās pamatelementus	
		8.20. izprot starptautiskos ekonomiskos sakarus, eksporta un importa nozīmi uzņēmējdarbībā	
	Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	9.11. izprot banku sistēmas darbību	
		9.13. zina centrālās bankas lomu un iespējas ekonomiskās aktivitātes regulēšanā	
	Mācību satura komponents "Darbība"	10.1. izprot ierobežotības problēmu un spēj pieņemt efektīvu lēmumu, kas pamatots uz alternatīvu izvērtēšanu	
		10.2. analizē izvēles iespēju – kļūt par darba devēju vai darba ņēmēju – un ir gatavs iesaistīties darba tirgū vienā no šīm lomām, apzinoties savas tiesības un pienākumus	
		10.5. pieņem lēmumu un uzņemas atbildību par savu izvēli dažādās saimnieciskās situācijās	
		10.6. apzinās ekonomikas izzināšanas nepieciešamību mūžizglītībā	
	GEOGRĀFIJA	Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	8.8. raksturo iedzīvotāju migrācijas veidus, salīdzina migrācijas plūsmas pasaules reģionos un valstīs
		Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	10.1. izprot pasaules saimniecības struktūru un atsevišķu saimniecības nozaru izvietojuma likumsakarības un vērtē to nozīmi sabiedrībā
			10.2. vērtē dabas resursu nozīmi reģiona un valsts saimniecības nozaru attīstībā, resursu ierobežotības problēmas un valstu sadarbības lomu resursu izmantošanā
10.7. izprot starptautiskās tirdzniecības organizēšanas principus un raksturo starptautiskās preču plūsmas			
10.8. vērtē transporta un tā veidu nozīmi starptautisko sakaru nodrošināšanā un valsts saimniecības nozaru attīstībā			
10.10. zina tūrisma resursu un veidu ģeogrāfisko izvietojumu, tūristu plūsmu veidošanās likumsakarības un to nozīmi valsts ekonomikā			
10.11. apzinās ģeogrāfijas zināšanu nepieciešamību un noderīgumu dažādās profesijās un tālākizglītībā			
Mācību satura komponents "Darbība"	11.6. izmanto sociālo pētījumu metodes (aptauja, anketēšana) un iegūto informāciju sakārto, analizē un izvērtē		
MĀJSAIMNIECĪBA	Mācību satura komponents	6.17. izprot, ka privātās mājsaimniecības grāmatvedība ir veids, kā nodrošināt ieņēmumu un izdevumu uzskaiti un kontroli un rosināt pārdomāt pirkumu nepieciešamību, dodot savu ieguldījumu ilgtspējīgā patēriņā	
		6.18. ir ieinteresēts veidot savu mājsaimniecības grāmatvedību	

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	"Kultūrvide laikā un telpā"	6.22. projektē saimniecisko darbību: plāno veicamos darbus un darbības gaitu, prognozē rezultātu
		6.23. interesējas par mācību priekšmetā apgūto zināšanu un prasmju izmantošanas iespējām savas karjeras veidošanā
	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	7.7. apzinās saskarsmes kultūras nozīmi ikdienā
		7.12. pamato mūsdienīgu uzvedības, tai skaitā stājas un apģērba, normu ievērošanas saistību ar personību, tās fizisko un garīgo paštēlu
		7.13. plāno savu garderobi, ievērojot stilu un sava ķermeņa īpatnības, saskata garderobes uzturēšanas un atjaunošanas nepieciešamību
		7.14. interesējas par etiķeti, apzinās pieklājīgas izturēšanās nozīmi cilvēku savstarpējo attiecību veidošanā
	Mācību satura komponents "Darbība"	8.1. iegūst informāciju no dažādiem avotiem un to apstrādā, izmantojot informācijas tehnoloģijas
		8.3. izstrādā radošos projektus mājokļa iekārtošanā, garderobes veidošanā, akciju un sarīkojumu organizēšanā
		8.6. argumentēti vērtē sava un citu izglītojamo darba rezultātus
	ĒTIKA	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"
7.7. izprot brīvības un atbildības saistību, apzinās savu atbildību pret pagātnes vērtībām		
7.9. izprot dažādus dzīves stilus un to veidošanos		
Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"		7.10. pilnveido pašdisciplīnas un pašaudzināšanas iemaņas
		8.1. izprot nepieciešamību saskaņot individuālās vēlmes ar sabiedrības interesēm un vēlmēm
Mācību satura komponents "Darbība"		8.4. ciena privātumu un atzīst citādumu
	10.2. izprot tolerances jēgu un nozīmi, veicinot dažādu sabiedrības slāņu un grupu iekļaušanu sabiedrībā	
		10.4. prot kritiski un radoši rīkoties dažādās situācijās, pamatojoties uz tikumisko izvēli
LITERATŪRA	Mācību satura komponents "Literatūra – kultūras sastāvdaļa"	6.4. izprot izcilāko latviešu autoru devumu literatūrā
	Mācību satura komponents "Radošā darbība"	8.2. apzinās literāro darbu lasīšanu kā savas pilnveides iespēju
		8.6. raksta dažādus tekstus (recenzijas, pārspriedumus, pētnieciskos un jaunrades darbus), izkopjot individuālo stilu
		8.7. apzinās vajadzību vērtēt un pilnveidot savas radošās prasmes
MŪZIKĀ	Mācību satura komponents "Mūzika – kultūras sastāvdaļa"	6.5. ir iepazinis un prot raksturot Latvijas mūzikas un mākslas novitātes
		6.7. prot raksturot populārās mūzikas attīstības

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

		virzienus Latvijā un pasaulē
	Mācību satura komponents "Radošā darbība"	8.3. nosaka un pamato sev nozīmīgas vērtības mūzikā, pauž savu attieksmi pret tām
		8.6. prot daudzveidīgi izmantot savu radošās darbības pieredzi
		8.7. pilnveido muzikālās spējas

3.3. Karjeras izglītības vērtēšana

Skolēnu sasniegumi karjeras izglītībā tiek vērtēti bezatzīmju vērtēšanas sistēmā, īsi rakstiski vai mutiski raksturojot skolēnu mācību darbību, darba stilu, attieksmi un izaugsmes dinamiku zināšanu, prasmju un iemaņu (kompetenču) apguvē; kā arī, izmantojot pašvērtējumu, skolēns mācību pierādījumi – pašizpētes testu rezultāti, karjeras izpētes un karjeras vadības darba materiāli, tiek izsniegti skolēnam personīgi, to apkopošanai un uzglabāšanai.

3.4.tabulā aprakstītas karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes, atbilstoši vecumposmiem.

3.4.tabula

Karjeras izglītības vērtēšana

Klašu grupa	Pašizpētes prasmes	Karjeras iespēju izpētes prasmes	Karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes
1.-3. klase	Skolēni prot stāstījumā nosaukt savus dotumus, sasniegumus, intereses un vajadzības. Skolēni spēj pašvērtēt savu darbību un sasniegumus.	Skolēni atpazīst profesijas, ir ieguvuši zināšanas un priekšstatu par dažādām profesijām. Skolēni atceras informāciju, uzdodot jautājumus par darba pasauli un prot prezentēt iegūtās atbildes. Skolēni prot veidot vienkāršus secinājumus par dažādu profesiju saturu.	Skolēni pēc skolotāja dota parauga prot pamatot, kuri nodarbošanās veidi viņus interesē vairāk, lai pēc kritērijiem katrs izvērtētu savu piemērofību konkrētai darbības jomai.
4.-6. klase	Skolēni prot stāstījumā atklāt savus dotumus, sasniegumus, intereses un vajadzības. Skolēni pilnveidojuši abstraktās domāšanas prasmi. Skolēni izprot pašorganizācijas nozīmi. Skolēni spēj pašvērtēt savu darbību un sasniegumus.	Skolēni prot vizualizēt un strukturēt informāciju par profesiju saturu, prot apspriest un apkopot informāciju par profesijām, prot veikt pētījumu aptaujas, intervijas, sarunas, analizēt dažādus datu avotus par profesijām.	Skolēni prot argumentēti prognozēt savas nākotnes karjeru, salīdzinot savas prognozes ar publiski pieejamajiem nākotnes profesiju sarakstiem, pamatot, kuras no izzūdošajām profesijām vajadzētu saglabāt. Skolēni izprot sabalansēta laika plānošanas nozīmi.
7.-9. klase	Skolēni prot saskatīt un atklāt savas stiprās un vājās puses, prot atklāt savas intereses,	Skolēni izprot dienas režīma un laika plānošanas prasmes saistību ar veiksmīgu karjeru. Skolēni zina profesiju	Skolēni prot izvēlēties savām interesēm atbilstošāko profesiju un salīdzināt savas individuālās zināšanas,

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	<p>vajadzības un vērtības, prot veidot savu paštēlu un prezentēt to. Skolēni prot salīdzināt savas individuālās rakstura iezīmes ar izvēlētajā profesijā nepieciešamajām. Skolēni prot analizēt savas vērtības, pieredzi un vajadzības.</p>	<p>daudzveidību Skolēni prot saskatīt dažādu profesiju pozitīvos un negatīvos aspektus. Skolēni prot izmantot pieejamos resursus informācijas iegūšanai par darba pasauli.</p>	<p>rakstura īpašības un prasmes ar tām, kas ir nepieciešamas izvēlētajā darbības jomā. Skolēni prot sastādīt rīcības plānu karjeras iespēju realizēšanai, prot paskaidrot, kā realizēs karjeras plānu.</p>
<p>10.-12. klase</p>	<p>Skolēni prot saskatīt un atklāt savas stiprās un vājās puses, veidot savu paštēlu un prezentēt to. Skolēni prot salīdzināt savas individuālās rakstura iezīmes ar izvēlētajā profesijā nepieciešamajām, spēj analizēt savas vērtības, intereses, pieredzi. Skolēni prot pilnveidot savas zināšanas, prasmes, rakstura īpašības un vērtības, kas nepieciešamas izvēlētajā profesijas izpildei. Skolēni spēj izprast sabiedriskās dzīves un darba tirgus pārmaiņas un novērtēt nepieciešamību pielāgoties jaunajiem apstākļiem. Skolēni prot pašvērtēt savu darbību, pamatojoties uz savu fizisko un garīgo dotumu un vajadzību izpēti.</p>	<p>Skolēni izprot savu esošo un iespējamo perspektīvo vietu izglītības sistēmā Latvijā un ārvalstīs, prot analizēt izglītības sistēmas shēmas Skolēni izprot dienas režīma un laika plānošanas prasmes saistību ar veiksmīgu karjeru Skolēni prot izvērtēt savu piemērotību izvēlētajai profesijai</p>	<p>Skolēni prot kritiski izvērtēt informāciju par karjeras iespējām, izprot pašnodarbinātības un nodarbinātības priekšrocības un trūkumus Skolēni spēj argumentēti diskutēt par izvēlētajā profesijas pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem, balstoties uz iegūto un analizēto informāciju Skolēni prot sastādīt rīcības plānu karjeras iespēju realizēšanai</p>

3.4. Karjeras attīstības atbalsta metodes

Karjeras attīstības atbalstā izmantojamas daudzveidīgas mācību metodes un metodiskie paņēmieni. Metodes un metožu apraksti atspoguļoti 3.5. tabulā.

3.5.tabula

Metode	Apraksts
Anketēšana, aptauja	Izmanto, lai iegūtu nepieciešamo informāciju tālākai darbībai diskusijā, radošajā seminārā, projekta darbā u.tml. Anketas veidā var tikt veidoti dažādi pašnovērtējumi, sevis izpratnei, sevis novērtēšanai pēc dažādiem kritērijiem, apgalvojumiem. Apgūst prasmi konkrēti atbildēt uz jautājumiem, izteikt savu domu korekti, īsi.
Darbs ar informācijas avotiem	Veids, kā dažādos informācijas avotos gūt nepieciešamo informāciju par noteiktu tēmu vai risināmu problēmu. Skolēns prot atrast, atlasīt un izvērtēt informāciju
Diskusija	Diskusija grupā ir klasiska karjeras konsultēšanas metode sadarbībā ar vairākiem dalībniekiem. Diskusijas laikā tiek apspriesta kāda problēma/jautājums, uzklaustot, izprotot un pieņemot citu dalībnieku viedokļu, izsakot savu viedokli un veidojot savu attieksmi pret diskusijas tematu. Skolēns prot izteikt un pamatot savu viedokli, to pamatot, argumentēt, uzklaustīt
Karjeras portfolio	Skolēni ievieto portfolio personīgās izpētes rezultātus, skenētus izglītības dokumentus un sasniegumus apliecināšus dokumentus, noderīgus informatīvos materiālus. Vidusskolēns izveido Europass dokumentus – CV, mobilitātes pasi u.c., kurus pats var papildināt.
Domu karte	Domu karte ir attīstošs, efektīvs un reizē aizraujošs mācību paņēmieni, kurā vizuāli un grafiski ap centrālo jēdzienu, tēmu, problēmu viegli uztveramā veidā pierakstītas asociācijas vai idejas, lai veidotu lietu, procesu, parādību, norišu savstarpējo izpratni, attīstot gan loģisko, gan simbolisko domāšanu.
Grupu darbs	Skolēns iegūst jaunas un izmanto apgūtās prasmes un iemaņas saskarsmē strādāt komandā
Intervija	Skolēni iemācās sarunāties: uzklaustīt sarunas biedru, prast noformulēt konkrētus jautājumus, prast atbildēt uz sarežģītiem jautājumiem, veidot lietišķu dialogu.
Lietišķās spēles	Skolēni iemācās modelēt dažādas problēmsituācijas
Eseja Argumentētā eseja	Metode, ar kuru skolēni var apgūt prasmi argumentēt savus spriedumus un viedokli, tos aizstāvēt ar konkrētiem faktiem.
Ēnošana	Veids, kā var gūt priekšstatu par kādu profesionālo, studiju, interešu u.c. jomu, sekojot kāda profesionāļa, speciālista, noteiktas jomas pārstāvja ikdienas gaitām, esot reālā vidē un piedaloties ikdienas darbībās un aktivitātēs
Grupu darbs Pāru darbs Kooperatīvā mācīšanās	Darbs pāros vai grupās tiek organizēts par kādu noteiktu tēmu kopēja uzdevuma veikšanai. Tā mērķis ir vecināt diskusiju pāri vai starp grupas biedriem, sekmēt dalīšanos pieredzē, sava viedokļa izteikšanu, pamatošanu, argumentēšanu, attīstot sadarbības prasmes.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

Individuālais plāns Karjeras plāns	Skolēna individuālā vajadzībām paredzēts darba veids, kura veikšanas gaitā atbilstoši noteiktā kārtībā un laikā izveidots galarezultāts, kura izstrādē tiek ievēroti noteikti darbības posmi loģiskā secībā. Karjeras plāna izveidē tiek izvirzīts mērķis jeb sasniedzamais rezultāts, paredzēti soļi tā sasniegšanai, noteikts laika periods tā izpildei un pēc paveiktā pārrunāta izstrādes gaita un paredzēti turpmākie soļi karjeras mērķa sasniegšanā. Pieejams: http://vpg.kuldiga.lv/skola/?page_id=862
Intervija karjeras konsultēšanā	Dialogs, kas savā būtībā ir saruna starp skolēnu un pieaugušo, kurā noteicošā ir skolēna pieredze, kas jāmeklē saskaņot ar skolēna paštēlu un darba identitātes izveidošanu
Karjeras kompass	Karjeras kompass ir 2x2 metru paklājs, ko izmanto sarunas laikā, atbildot uz svarīgiem jautājumiem attiecībā par savu karjeru un karjeras kompetencēm. Palīdz Karjeras konsultantam un skolēnam aktīvi mijiedarboties. Kad paklājs ir izklāts uz grīdas, skolēns izvēlas, uz kura laukuma un ar kādu sev aktuālo jautājumu nostāties. Uzdotot atvērtus jautājumus var palīdzēt skolēniem “veikt gājienus”, kas palīdzēs izpētīt un rast atbildes uz aktuālajiem karjeras jautājumiem.
Kolāža	Kolāžā tiek izmantoti dažādi simboliski uzskates līdzekļi jeb vizuālie balsti (attēls, zīmējums, aplikācija, datorgrafika, simboli, fotogrāfija u. tml.) izmantošana, lai atklātu jēdzienu, parādību, vides, notikumu u.tml. kopsakaru, ilustrējot kāda vārda, lietas, jēdziena nozīmi un saturu, tā padarot uzskatāmāku attēlojamo objektu (Lemešonoka, 2017).
Lekcija Minilekcija	Lekcija ir formāla informācijas nodošana lielākās grupās, kuras laikā klausītājs klausās, cenšas izprast saturu un vēro lekcijas gaitā notiekošo, bet lektors izskaidro, rada interesi par tematu un stāsta, sniedzot pietiekami plašu informāciju par tēmu. Lekcijas norisē var iesaistīt skolēnus, variēt uzdevumus un padarīt tās norisi aktīvāku.
Mērķu/vērtību dimants/hierarhija/ piramīda	Metode ir piemērota mērķu izvirzīšanai, vērtību klasificēšanai, svarīgākā un mazāk svarīgā noteikšanai, lai vizuālā un uzskatāmā veidā spētu strukturēt savas domas, viedokļus, vērtības u.c. kategorijas. Īpašs paveids ir vērtību dimants, kurā zem klasiskās piramīdas veidojas tās apgriezta forma, veidojot rombu vai slīpēta dimanta formu: gan augšējā, gan apakšējā romba daļa ir trīsdaļīga, veidojot sadalījumu - visvairāk svarīgs, vairāk svarīgs, svarīgs, mazāk svarīgs, vismazāk svarīgs. Vairāk skatīt: Metodes un tehnikas. Pieejams: http://www.saliedet.lv/metozu-apraksti/merku-piramida
Mācību ekskursija	Mācību organizācijas forma, kas dod iespēju pilnīgāk apjēgt mācību priekšmetos, karjeras izglītības nodarbībās apgūtās zināšanas, prasmes un iemaņas. Tās tiek plānotas ar mērķi novērot vai izpētīt teoriju praksē, saredzot un pārbaudot to, ko nevar īstenot skolā.
Mācību priekšmeta līnija	Skolēns uzrāsē vertikālo līniju uz A4 lapas. Augšā raksta “+10” un apakšā “-10”. Tad viņš raksta mācību priekšmetu tēmas, sakārto tās no +10 līdz -10 atkarībā no iegūtām zināšanām (kuras tēmas labāk zina, kuras sliktāk). Metode palīdz saprast skolēnam vājās puses mācību priekšmeta apgūvē, labāk izprast savas spējas un novērtēt tās.
Nākotnes plānošanas metodes	Nākotnes plānošana ir veids, kā skolēns var izvērtēt, izlemt, kas nepieciešams, lai izvirzītu mērķus un pieņemtu lēmumus to īstenošanai. Skolēniem tiek parādītas iespējas, kā soli pa solim

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

	noteiktā, īsākā vai ilgākā laika periodā, izvirzot starpmērķus, ejot no vieglākā uz grūtāko, sasniegt plānoto galarezultātu.
Nepabeigtie teikumi	Lai izzinātu skolēnu viedokļus vai lai apzinātu dažādas idejas par kādu tēmu, tiek izmantoti nepabeigtie teikumi. Tie noder situācijas / problēmu / vērtību u.tml. kritēriju diagnosticēšanai. Skolēniem tiek dota nepabeigta frāze, viņam jāuzraksta tās nobeigums teikumā. Vairāk skatīt: Metodes un tehnikas. Pieejams: http://www.saliedet.lv/metozu-apraksti/nepabeigtieteikumi .
Pašnovērtējums Pašanalīze	Process, kurā izmantojot dažādas metodes, detalizēti izvērtē sevi, savas īpašības, darbības, rīcības nozīmīgumu, izdarot atzinumus par sevi, sava darba, sevis padarītā vērtību, nozīmīgumu, trūkumus un tālāko perspektīvu. Tas nepieciešams, lai plānotu tālāk savu individuālo darbību, rīcību.
Pārrunas	Pedagoga rosināts, skolēns izsaka savas domas par kādu tematu, sākotnēji atbildot uz jautājumiem, uz klausot citu viedokļus atbildēs, pakāpeniski virzoties uz izpratni par konkrēto tematu
Pētījums	Skolēni apgūst prasmes strādāt ar problēmsituāciju, prot formulēt problēmu, veidot risinājuma plānu, izvērtēt rezultātu, meklēt alternatīvu risinājumu, pieņemt lēmumu, iegūt praktiskās iemaņas pētnieciskajam darbam, izpētīt un analizēt dažādas situācijas
Prāta vētra	Skolēni izprot, ka jebkuru neskaidru jēdzienu var izskaidrot, ja izsaka dažādus viedokļus, tos sistematizē un analizē (vairāk skat. pielikumā)
Prezentēšana	Prezentācija ir ilustrēta noteiktas tēmas atspoguļojums (teorētiska materiāla vizualizēšana, pētījuma, praktiskās darbības demonstrēšana). Prezentācija par cilvēka dzīves dažādām jomām ir auditorijas iepazīstināšana ar sevi, savas personības iezīmēm, savām interesēm, vērtībām, darbu un pašpriedzi.
Prognozēšana	Uz faktiem, novērojumiem vai pieņēmumiem balstīta paredzēšana, nākotnes tēla veidošana ar noteiktu varbūtības pakāpi (Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, 2000), piemēram, sava vērtējuma prognozēšana, nākotnes nodomu paredzēšana, nākotnes / karjeras vīzijas izveide u.tml.
Projekts	Skolēni iemācās formulēt idejas, iegūt informāciju un to apstrādāt, iegūtos rezultātus parādīt citiem, plānot darbu, izdarīt secinājumus, prezentēt rezultātus
Profesiju ABC	Skolēni, strādājot grupās izlozē alfabēta burtu un saņem lapu ar informāciju no Profesiju kataloga par profesijas aprakstu ar to burtu sākumā, kuru skolēni iepriekš izlozēja. Studējot tekstu, jāizvēlas profesionālās prasmes un tās jāpaskaidro. Metode sekmē skolēnu iepazīšanos ar profesijas daudzveidību un arī ar profesiju pienākumiem.
Seminārs	Metode, kad, risinot problēmas, grupai (klasei) jāpieņem atbildīgs lēmums, kurā svarīgs ir ikviena viedoklis un kolektīvā doma. Skolēni mutiski aizstāv savu viedokli, uzstājas, diskutē, sadarbojoties rod kompromisus un pieņem lēmumu.
Simulācijas spēle Lomu spēle Lietišķā spēle Drāmas metode	Imitējot reālās situācijas, iespējams apspriest dažādus, jautājumus, risināt problēmas, izmantojot esošo pieredzi, balstoties uz reālām dzīves problēmām, kritiski aplūkot dažādas problēmas un meklēt tām risinājumus, plānot darbību un sadarboties grupā.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

Situāciju (gadījumu, notikumu) analīze	Situāciju analīze ir veids, kā analizēt kādu notikumu vai notikumu virkni, radot mācību situāciju, kurā apspriežamā problēma atspoguļo reālo dzīvi, uzlabojot skolēnu spēju identificēt problēmas, to cēloņus un sekas un attīstot lēmumu pieņemšanas prasmes.
Spēles	Apgūst prasmi iekļauties kolektīvā, parādīt sevi, prast novērtēt sevi un citus
SVID analīze	Skolēni apgūst prasmes izvērtēt pašreizējo situāciju un paredzēt attīstības iespējas
Tests	Skolēni izzina sevi, prot novērtēt savus dotumus, personisko īpašību atbilstību konkrētai profesijai
Tikšanās ar speciālistiem, absolventiem, darba devējiem u.c.	Skolēni iegūt informāciju nepastarpināti, var noskaidrot viņus interesējošus jautājumus par konkrēto profesiju
Vizuālizācija	Skolēni apgūst prasmi veidot dažādus simboliskus uzskates līdzekļus : domu kartes, shēmas utt.

Ieteicamā literatūra

Sevis izzināšana

1. Baldiņš A., Raževa A. Klases audzinātāja darbs skolēnu personības izpētē. Pētergailis, 2001.
2. Personības pašizjūta un identitāte./sast. Dz.Meikšāne, I. Plotnieks/- R.: SIA „Jumis”, 1998.- 201 lpp.
3. Psiholoģijas vārdnīca.-G.Breslavared.-R.:Mācību grāmata, 1999.-157 lpp.
4. Psiholoģija vidusskolai /autoru kolekt./ - R.:Zvaigzne ABC, 1999.-250 lpp.
5. Saskarsme audzēkņiem /autoru kolekt./ - R.:Jumava, 1999.- 294 lpp.
6. Bronfenbrenner U. Theecologyofhumandevlopment: experimentbynatureanddesign. 1989.
7. Godvins M. Kas jūs esat? – Zvaigzne ABC, 1999.
8. Jungs K.G. Psiholoģiskie tipi. - R.: Zvaigzne, 1993.
9. Korna E. Karjeras izglītība. - R.: RAKA, 2011.
10. Lapiņa K. Vīrieša identitātes meklējumi. Psiholoģijas Pasaule. – (2005/11).
11. Lieģeniece D. Kopveseluma pieeja 5-7 gadu vecu bērnu audzināšanā. – R.:RaKa,1996.
12. Milts A. Saskarsmes ētika. – Zvaigzne ABC, 2004.
13. Pagraba E. Klases audzinātājam darbā ar vecākiem, bērniem un sevi pašu. – Pētergailis, 2006.
14. Pipere A. Veselības psiholoģija: Cilvēks. Vide. Perspektīvas. – Daugavpils: Saule, 2005.
15. Pokratniece G. Identitātes attīstība posmu aspektā. Personības pašizjūta un identitāte. – R.: Mācību apgāds NT,1998.
16. Reņģe V., Lūsis K. Personības psiholoģijas struktūra. – R.:Zinātne, 1988.
17. Svence G. Attīstības psiholoģija.-R.: Zvaigzne, 1999.-216 lpp.
18. Tunne I. Jauniešu pašapziņas dinamika un identitātes meklējumi. Personības pašizjūta un identitāte. – R.: Mācību apgāds NT, 1998.
19. Vorobjovs A. Vispārīgā psiholoģija. - R.: Izglītības soļi, 2000.
20. Rubana. I. M. Veselības izglītības pamati. – R: RAKA 1997
21. Rubana. I. M.Mācīties darot. – R: RAKA 2000
22. Karjeras iespēju izpēte. Metodisks palīg līdzeklis skolotājiem, klašu audzinātājiem.-R: SIA Madonas poligrāfists, 2003
23. Karjeras izglītības mērķi pamatskolā. Metodisks materiāls. PIAA, 2004.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

24. Koķe T. Personības pašizziņas nozīme un iespējas mūsdienu sociālajā realitātē. LU PPI zinātnisku rakstu krājums. - R., SIA izglītības solī, 2001.

Izglītības un nodarbinātības iespēju izpēte.

1. https://viaa.gov.lv/library/files/original/Darba_pasaules_un_karjeras_iespeju_izpete.pdf
2. https://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/
3. <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/pakalpojumi/karjeras-testi>
4. http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/file/16058_liguma_izpildes_nosleguma_zinoju_ms_30_04_2019.pdf
5. <http://www.niid.lv/>
6. <http://www.niid.lv/infografikas>
7. Ievads ekonomikā. Sociālās zinības 8. klasei. R.: RaKa, 1998.
8. Bērtā Š.. Kā pieteikties darbā? Apgāds Zvaigzne ABC, 1998. 27. – 30.lpp.
9. L.Lapiņa, V.Rudiņa „Interaktīvās mācīšanas metodes”. – Zvaigzne ABC, 1997, 136 lpp.
10. V. Krieviņš Mājsaimniecības ekonomika / RaKa, 1997.
11. G. Catlaks, V. Sarma Civilzinības 9. klasei / Zvaigzne ABC, 2001.
12. Darba pasaules un karjeras iespēju izpēte. Metodisks materiāls. PIAA, 2004.

Karjeras plānošana

1. Mērķis Nr. 9/2005. Plāniņš veiksmīgai attīstībai. 26. –28.lpp.
 2. Skats nākotnē. Skolotāja ceļvedis. Nensijaperija un Zarks VanZandts. Materiāli pārstrādāti un adaptēti Profesionālās karjeras izvēles centrā.
 3. Daija Z., Panasina I. Veido savu karjeru pats! Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei. SIA “N.I.M.S.” PKIC, 2000.
 4. Hovards S. Veiksmīga karjera Curriculum Vitae. Apgāds Zvaigzne ABC, 1999.
 5. Mērķis Nr. 1/2003. Prasmju CV – kad gribi īpaši izcelt savas spējas. 32. – 34.lpp.
 6. Mērķis Nr. 2/2003. Mērķa un alternatīvais CV. 30. – 31.lpp.
 7. Mērķis Nr. 6/2003. CV tikko no skolas sola nākušiem. 32. –33.lpp.
- Citi avoti
1. Karjeras izglītība 7. klasē : metodiskie ieteikumi. - Rīga : Profesionālās izglītības attīstības aģentūra, 2006 ("Citrons"). - 128 lpp.
 2. Karjeras izglītība 8. klasē : metodiskie ieteikumi 2006 ("Citrons"). - 120 lpp.
 3. Karjeras izglītība 9. klasē : metodiskie ieteikumi - Rīga : Profesionālās izglītības attīstības aģentūra, 2006. - 176 lpp.
 4. Karjeras izglītība 7-9. klasei : skolotāja rokasgrāmata / - Rīga : Profesionālās izglītības attīstības aģentūra, 2006 ("Citrons"). - 104 lpp.
 5. Karjeras izglītība 10.-12. klasei : skolotāja rokasgrāmata / - Rīga : Profesionālās izglītības attīstības aģentūra, 2006 ("Citrons"). - 224 lpp.
 6. Karjeras izglītība skolā : pieredze 2009 / Valsts izglītības attīstības aģentūra. - [Rīga] : Valsts izglītības attīstības aģentūra, [2010]. - 211 lpp. + CD.
 7. Karjeras un izglītības iespējas elektrotehnikas un elektronikas nozarē [videoieraksts]. - Rīga : Valsts izglītības attīstības aģentūra, 2007. - 1 DVD (24 min.) :
 8. Karjeras un izglītības iespējas meža nozarē [videoieraksts]. - Rīga : Valsts izglītības attīstības aģentūra, 2007. - 1 DVD (21 min., 19 sek.)
 9. Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? : padomi veiksmīgai karjeras izvēlei / [Rīga] : Valsts izglītības attīstības aģentūra, Karjeras atbalsta departaments, 2008. - 111, [1] lpp.
 10. Mana karjera manās rokās! [Elektroniskais resurss] = Enerģētika. - [Rīga] : AGD grupa, 2008. - 1 CD. -
 11. Progresīvās profesijas [Elektroniskais resurss] : profesiju segregācijas cēloņu mazināšana / Sabiedrības integrācijas fonds. - Rīga : Sabiedrības Integrācijas fonds, 2006. - 1 CD. - Saturā: Mašīnbūve un metālapstrāde; Elektronika un elektronikas rūpniecība; Informācija un komunikācijas tehnoloģija; Ķīmija un farmācija.

Karjeras izglītības programma
Alūksnes novada vidusskola

12. InternationalStudyProgrammesandCourses 2009/2010 : Most students start a study,
youstartaninternationalexperience: studyinHolland/
Netherlandsorganizationforinternationalcooperationinhighereducation. - Nīderlande : Nuffic, 2008. - 1
CD-ROM.